

PLAN UPRAVLJANJA OKOLIŠEM I DRUŠTVENIM ASPEKTIMA ZA PROJEKAT REKONSTRUKCIJE CRNE TAČKE KRUŽNI TOK KAMENICA U BIHAĆU

Sadržaj

SAŽETAK	6
1. UVOD.....	10
2. METODOLOGIJA I CILJEVI ESMP-A.....	11
3. OPIS LOKACIJE.....	12
3.1. SIGURNOST NA CESTI I PODACI O SAOBRAĆAJU.....	13
4. OPIS PROJEKTA	15
5. USLOVI OD POSEBNOG ZNAČAJA	17
5.1. GEOGRAFSKI USLOVI	17
5.2. KLIMATSKE KARAKTERISTIKE	18
5.3. KVALITET ZRAKA.....	20
5.4. VODE I KVALITET VODA	20
5.5. FLORA I FAUNA	22
5.6. NIVO BUKE	22
5.7. TLO I NAMJENA ZEMLJIŠTA	22
5.8. ZAŠTIĆENA PODRUČJA	23
5.9. STANOVNIŠTVO I NASELJA	24
6. OPIS MOGUĆIH UTICAJA ZA PRIPREMNIH RADOVA, IZVOĐENJA, KORIŠTENJA I ODRŽAVANJA	26
6.1. UTJECAJI ZA VRIJEME PRIPREMNIH RADOVA.....	26
6.2. UTJECAJ ZA VRIJEME IZVOĐENJA RADOVA	31
6.3. UTJECAJ ZA VRIJEME KORIŠTENJA I ODRŽAVANJA.....	33
6.4. POSITIVE IMPACTS	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
6.5. MJERE POBOLJŠANJA.....	34
7. MJERE UBLAŽAVANJA.....	35
7.1. MJERE UBLAŽAVANJA U FAZI PRIJE POČETKA GRAĐEVINSKIH RADOVA	36
7.1.1. Izvođač	36
7.1.2. Otkup zemljišta i nedobrovoljno preseljenje	37
7.2. MJERE UBLAŽAVANJA U FAZI IZGRADNJE	38
7.2.1. Upravljanje okolišem	38

7.2.2.	Zdravlje i sigurnost.....	38
7.2.3.	Saobraćaj i sigurnost saobraćaja na cesti	41
7.2.4.	Sigurnost gradilišta	44
7.2.5.	Eksproprijacija, nedobrovoljno preseljenje i ograničenje pristupa.....	45
7.3.	MJERE UBLAŽAVANJA FAZI KORIŠTENJA	45
7.4.	SAŽETAK MJERA UBLAŽAVANJA UTJECAJA.....	46
8.	PROGRAM MONITORING OKOLIŠA.....	56
9.	IMPLEMENTACIJA I IZVJEŠTAVANJE.....	62
9.1.	IMPLEMENTACIJA PROJEKTA	62
9.2.	PROCES IZVJEŠTAVANJA	62
9.2.1.	Izvođač radova- JP Ceste FBiH	62
9.2.2.	Nadzorni inžinjer- JP Ceste FBiH	63
9.2.3.	JP Ceste FBiH- Svjetska banka	63
10.	JAVNA RASPRAVA I OBJAVA INFORMACIJA.....	63
10.1.	JAVNA RASPRAVA	63
10.2.	OJAVA INFORMACIJA.....	63
10.2.1.	Mehanizam za pritužbe	64
11.	ZAHTJEVI ZA POČETAK RADOVA	65
1.1.	SOCIJALNI ASPEKT	66
PRILOZI		67
PRILOG 1.	OBRAZAC ZA PRITUŽBE	68
PRILOG 2.	TABELA ZA REGISTRACIJU PRIJEMA PRITUŽBI	69
PRILOG 3.	ZASPISNIK SA JAVNE RASPRAVE	70

POPIS SLIKA

Slika 1: Geografski položaj projekta.....	12
Slika 2:Pregledna karta šireg područja sa lokacijom projekta.....	13
Slika 3: PGDS u 2015. godini	14
Slika 4: Projektovana situacija kružnog toka.....	16
Slika 5: Geografska karta šireg područja sa lokacijom projekta	17

Slika 6: Geološka karta šireg područja projekta.....	18
Slika 7. Ruža vjetrova sa MS "Bihać"	20
Slika 8: Hidrografska karta šireg područja projekta	21
Slika 9: Namjena zemljišta šireg područja projekta	Error! Bookmark not defined.
Slika 10: Kulturno-historijsko naslijede na širem području projekta.....	Error! Bookmark not defined.
Slika 11: Udaljenosti od projektne raskrsnice.....	25
Slika 12: Štand za prodaju voća i povrća koji će biti premješten	Error! Bookmark not defined.
Slika 13: Shema odvijaja saobrćaja za vrijeme izvođenja radova.....	43
Slika 14: Shema saobraćajne signalizacije za vrijeme izvođenja radova	44

Popis tabela

Tabela 1: Prognoza saobraćaja za M5, dionica čvor Kamenica-Kamenica jug	14
Tabela 2. Prosječne temperature i padavine za višegodišnji period (1961.-1990.)	19
Tabela 3. Prosječna frekventnost i brzina vjetrova za višegodišnji period (1961.-1990.)	19
Tabela 4: Izvadak iz Socio-ekonomiske ankete urađene u sklopu Integriranog RAP-a	28
Tabela 5: Izvadak iz Popisa urađenog u sklopu Integriranog RAP-a.....	29
Tabela 6: Mjere poboljšanja	34
Tabela 7: Plan upravljanja okolišem i socijalnim utjecajima	46
Table 8: Plan monitoringa okoliša i socijalnih aspekata.....	57

LISTA SKRAĆENICA

<i>BH</i>	- <i>Bosna i Hercegovina</i>
<i>CFD</i>	- <i>Centralna komisija za registar pritužbi</i>
<i>CSOP</i>	- <i>Plan organizacije gradilišta</i>
<i>EIB</i>	- <i>Evropska investicijska banka</i>
<i>EIA</i>	- <i>Procjena utjecaja na okoliš</i>
<i>EMP</i>	- <i>Program upravljanja okolišem</i>
<i>ESMF</i>	- <i>Okvir upravljanja okolišem i socijalnim aspektima</i>
<i>ESMP</i>	- <i>Plan upravljanja okolišem i socijalnim spektima</i>
<i>EP</i>	- <i>Okolišna dozvola</i>
<i>FBH</i>	- <i>Federacije Bosne i Hercegovine</i>
<i>FMoET</i>	- <i>Federalno ministarstvo okoliša i turizma</i>
<i>IFI</i>	- <i>Međunarodne finansijske institucije</i>
<i>MP</i>	- <i>Glavni projekat</i>
<i>MPCA</i>	- <i>Plan upravljanja u slučaju nesreća</i>

<i>OP</i>	- <i>Operativne politike Svjetske banke</i>
<i>PAP</i>	- <i>Osobe pogodjene projektom</i>
<i>PPE</i>	- <i>Lična zaštitna oprema</i>
<i>PCRoads FBH</i>	- <i>Javno preduzeće Ceste Federacije Bosne i Hercegovine</i>
<i>RAP</i>	- <i>Akcioni plan preseljenja</i>
<i>RPF</i>	- <i>Okvir politike preseljenja</i>
<i>TD</i>	- <i>Tenderska dokumentacija</i>
<i>TMP</i>	- <i>Plan upravljanja okolišem</i>
<i>WB</i>	- <i>Svjetska banka</i>
<i>WMP</i>	- <i>Plan upravljanja otpadom</i>
<i>AEHS</i>	- <i>Godišnji izvještaj o okolišu, zdravlju i sigurnosti</i>

SAŽETAK

UVOD I CILJ ESMP

Rekonstrukcija crne tačke kružni tok Kamenica R403a na magistralnoj cesti M5, dionica 001 Granica BH/RH (Izačić)-Bihać u Bihaću (Projekat) za koji je kreiran ovaj ESMP, jedan je od pod-projekata u sklopu Projekta modernizacije cestovnog sektora FBiH koji sufinancira Svjetska banka i EIB. Projekat je okarakterisan kao projekat B kategorije prema Operativnim politikama (4.01. Procjena uticaja na okoliš) Svjetske Banke kao i prema procedurama definisanim u ESMF. Kao takav, ovaj projekat zahtijeva izradu ESMP, dok prema važećem lokalnom zakonu, on ne zahtijeva izdavanje vodne dozvole, procjenu uticaja na okoliš i okolišnu dozvolu, od strane federalnog ili kantonalnog nivoa vlasti. JP Ceste FBiH će osigurati sve potrebne dozvole (prema lokalnoj legislativi) za ovaj Projekt.

OPIS LOKACIJE I SAOBRAĆAJA

Projekat se nalazi na raskrižju magistralne ceste M5, dionica 001 Granica RH/BH (Izačić)-Bihać, regionalne ceste R403a i lokalne ceste u naselju Kamenica, grad Bihać. Najbliži relevantni brojač saobraćaja je brojač br 640 u Kamenici, na predmetnoj dionici (1 km jugoistočno od projektne raskrsnice). Podatci sa predmetnog brojača pokazuju da je u 2016 godini PGDS iznosio 8.225 vozila.

OPIS PROJEKTA

Postojeća raskrsnica magistralne ceste M5 i regionalne ceste R 403a nije u skladu sa važećim pravilnikom. Karakteristično za ovu raskrsnicu je i to da (priključak regionalne i lokalne ceste) nemaju pravilno definisane i kanalizane saobraćajne tokove. Projekat predviđa Rotor sa četiri kraka u kojem se saobraćaj odvija kruženjem oko srednjeg ostrva u smjeru obrnutom od smjera kazaljke na satu, saobraćaj u rotoru je regulisan na taj način da vozila u krugu imaju prednost u odnosu na vozila koja se tek uključuju u rotor. Projektovan je jednotračni rotor sa jednotračnim ulazima i izlazima. Odvodnja sa kolovoza je riješena projektovanjem kišne kanalizacije sa novim kolektorom i slivnicima postavljenim prema zahtjevima poprečnih i poduznih nagiba kolovoza. Projektom je predviđena izrada sливника upuštenih u trotoar.

USLOVI OD POSEBNOG ZNAČAJA

Teren na kojem je lociran projekat je većinom ravan sa nadmorskom visinom između 200 i 250 metara. Meteorološka stanica u Bihaću, koje je najbliža lokaciji projekta, bilježi sljedeće podatke: prosječna višegodišnja temperatura iznosi 10.6°C , najtoplij mjesec je juli, sa prosječnom višegodišnjom temperaturom od 20.0°C , a najhladniji mjesec je januar sa prosječnom višegodišnjom temperaturom od 0.3°C . Prosječne kišne padavine, mjerene na istoj meteorološkoj stanici tokom višegodišnjeg perioda iznose 1307.5 mm na godinu.

Sudeći po geografskim karakteristikama i činjenici da na lokaciji nema značajnih zagađivača može se zaključiti da je kvaliteta zraka dobra. Potok Mrežnica je najbliži površinski tok, udaljen otprilike 300 m od predmetne lokacije Zbog udaljenosti Projekta u odnosu na navedene vodotoke, može se zaključiti da neće biti izravnog utjecaja projekta na ove vode. U neposrednoj blizini područja Projekta uglavnom se nalaze objekti za poslovne svrhe (trgovine, benzinske postaje itd.) i stambene namjene (kuće) koje su izložene saobraćajnoj buci. Prema Zakonu o zaštiti od buke ovi objekti spadaju u petu zonu, gdje je dopuštena razina buke 65 dBA tijekom dana i 60 dBA noću.

U blizini Projekta prevladava zemljište koje se koristi za poslovne zgrade i individualne stambene objekte. Individualni stambeni objekti uglavnom predstavljaju prizemnice te jednospratne i dvospratne kuće. Od javnih objekata nalazi se osnovna škola koja se nalazi oko 150 metara, a pošta se nalazi oko 200 metara od raskrižja. Predmetni Projekat ne nalazi se unutar zaštićenog područja prema Prostornom planu FBiH i Prostornom planu Unsko-sanskog kantona. Općina Bihać središte je Unsko-sanskog kantona. Prema popisu stanovništva 2013. godine, općina ima 61.186 stanovnika na površini od oko 900 kvadratnih metara. Važnost projektom predviđene raskrsnice za lokalnu zajednicu reflektuje se činjenicom da je to najbrži i najprikladniji način da mještani dođu do općinskog, zdravstvenog, obrazovnog i administrativnog središta regije. Nadalje, planirana rekonstrukcija uvelike će poboljšati sigurnost pješaka, uključujući djecu koja u velikoj mjeri svaki dan prijeđu na projektom predviđenu raskrsnicu na svom putu prema školi.

UTJECAJI ZA VRIJEME PRIPREMINIH RADOVA

Socio-ekonomski uticaji: Projekat ovog kružnog toka dio je Integriranog akcionog plana preseljenja(integrисани RAP) koji je javno konsultovan i objavljen u martu 2016. S obzirom da je do vremena izrade ovog ESMP-a došlo do manjih izmjena projekta i smanjenja obima eksproprijacije, umjesto RAP-om predviđene 61 privatne i 1 javne parcele ekproprisat će se 22 privatne i 4 javne parcele. 2, od ove 22 parcele nisu bile predmetom obrade u integrisanom RAP-u, te će one biti predmetom ažuriranja integrisangog RAP-a pri čemu će se za iste uraditi i popis i socio-ekonomска anketa (po potrebi).

Pogođeni dio 4 parcela iznosi više od 10 % ukupne površine parcele dok se od 18 parcele oduzima manje od 10 %ukupne povrsine.

UTJECAJI ZA VRIJEME IZVOĐENJA RADOVA

Glavni utjecaji povezani sa građevinskim radovima uključuju: emisije izduvnih gasova iz mašina koje se koriste na gradilištu, generirarnje prašine uslijed radova, potencijalno povećanje nivoa buke i vibracije, utjecaj na tlo i vode uslijed akcidentalnih situacija i utjecaji na sigurnost. Izvođač je prema odredbama ovog ESMP-a dužan da napravi bazno istraživanje o biološkim i prirodnim resursima specifičnim za lokaciju, te da prilagodi mjere navedene o u ovom ESMP-u prema rezultatima tog istraživanja.

Uticaj na sigurnost saobraćaja i tok saobraćaja: Saobraćajne gužve i zastoji na cesti tokom izvođenja radova će se povećati na magistralnoj cesti M5. Ne očekuje se potpuna obustava saobraćaja za vrijeme izvođenja radova na rekonstrukciji raskrsnice. Za vrijeme izvođenja radova očekuju se veće neravnine na terenu, uključujući iskope, nasipanja i privremene deponije materijala.

Population Safety Impacts: Utjecaj vezan za prisustnost radnika je minimalan, jer prema lokalnoj praksi neće biti oformljeni radnički kampovi. Blizina gradilišta može imati utjecaja na sigurnost olokalnog stanovništa.

Socio-ekonomski utjecaji: u ovom trenutku se ne očekuje da će za vrijeme izvođenja radova biti potrebna bilo kakva dodatna privremena eksproprijacije za odlaganje materijala ili opreme. Materijal i oprema bit će odlagani na zemlju duž predmetne ceste koja je u vlasništvu Investitora. Međutim, ukoliko se desi da privremena eksproprijacija ipak bude potrebna za vrijeme izvođenja radova, isto će biti dogovorenog sa predmetnim vlasnicima i kompenzacija će biti isplaćena u skladu sa odedbana Integrisanog RAP-a i RPF-a (Okvir politike preseljenja) prije ulaska u posjed. Očekuje se da utjecaji povezani sa otežanim pristupom 4 firmi i 18 stambene parcele budu privremeni i povezani sa ograničenim pristupom uzrokovanim saobraćajnim gužvama i građevinskim radovima. Očekuje se da će se stvoriti nove poslovne prilike za lokalne firme kao što su prijevoznici, dobavljači i druge uslužne usluge. Ovaj se uticaj smatra kratkoročnim i malim zbog malog obima građevinskih radova. Sljedeći uticaji za vrijem gradnje su mogući: povećanje buke, odlaganje građevinskog otpada, kratkoročni prekidi komunalnih usluga.

POZITIVNI UTJECAJI

Implementacija projekta doprinosit će boljim uvjetima i imati pozitivne utjecaje na kvalitetu saobraćaja na magistralnoj cesti M5.

MJERE UBLAŽAVANJA

Mjere ublažavanja negativnih uticaja su usmjerene na glavne identifikovane uticaje tokom izvođenja radova, kao što su emisija iz građevinskih mašina koji se koriste na gradilištu, stvaranje prašine uslijed radova, potencijalno povećanje nivoa buke i vibracija, uticaj na tlo i vode uslijed incidentnog curenja i izljevanja i uticaj na sigurnost, upravljanje otpadom, uticaj na životne uslove, privremeno zauzimanje zemljišta i ograničen pristup parcelama, uticaji na lokalni saobraćaj.

PROGRAM MONITORING OKOLIŠA

Mjere praćenja okoliša se odnose na glavne identifikovane uticaje tokom izvođenja radova, kao što su emisije iz građevinskih mašina koji se koriste na gradilištu, prašina zbog izvođenja radova, potencijalno povećanje nivoa buke i vibracija, uticaji na tlo i vode od incidentnih curenja i izlivanja i uticaj na sigurnost, uticaj od odlaganja otpada, uticaj na

uslove života, privremeno zauzimanje zemljišta i ograničen pristup parcelama, uticaj na lokalni saobraćaj.

PROVEDBA I IZVJEŠTAVANJE

JP Ceste FBH je implementator Projekta i bit će odgovoran za provedbu i usklađenost Projekta sa ESMP-om. Izvođač će biti odgovoran za provedbu mjera za ublažavanje negativnih uticaja na okoliš tokom izvođenja radova.

JAVNA RASPRAVA I OBJAVA INFORMACIJA

Javna rasprava o predmetnom ESMP će biti organizovana u Bihaću nakon što Svjetska Banka i JP Ceste FBiH odobre nacrt ESMP-a. Zapisnik o javnoj raspravi, odnosno evidencija pritužbi predstavljenim na javnoj raspravi, evidentiraće se u Registru pritužbi, a mišljenja i prijedlozi javnosti uključuju se u završni ESMP. Nacrt ESMP-a će biti dostupan na web stranici JP Ceste FBiH (www.jpcfbih.ba) na lokalnom jeziku i na web stranici Svjetske banke na engleskom jeziku. Tokom procesa javne rasprave zainteresovana javnost će dobiti sve informacije u vezi sa projektom, uključujući socijalna i okolinska pitanja.

Mehanizam za rješavanje pritužbi: Pored institucionalno dostupnih redovnih i vanrednih pravnih okvira i postojećih institucionalnih kanala, JP Ceste FBiH će osigurati i formirati poseban Mehanizam za rješavanje pritužbi u saradnji i sa direktnom uključenošću općina pod čijom administrativnom ovlasti se provodi Projekt, u ovom slučaju je to grad Bihać.

Uslovi za početak izvođenja radova

Izvođač će uspostaviti bazu podataka početnih mjerena prije početka radova. Baza podataka početnih mjerena će uključivati podatak o kvalitetu zraka, kvalitetu tla, pregled lokacije za sve ugrožene i endemične vrste i drugi podatci iz oblasti zaštite životne okoline u zoni direktnih i indirektnih uticaja.

Izvođač će pripremiti Plan organizacije gradilišta(CSOP) koji se sastoji od Plana provedbe ovog ESMP-a, Plan upravljanja građevinskim otpadom (WMP), Studije sigurnosti (uključujući Elaborat zaštite na radu i Elaborat zaštite od požara i eksplozija) i Plan preusmjerenja saobrćaja (TMP) , prije početka radova.

Socijalni aspekti

- implementacija integrisanog RAP-a
- Isplata naknade u skladu sa odredbama integrisanog RAP-a prije ulaska u posjed.

1. UVOD

Prema smjernicama i zahtjevima iz Okvira upravljanja okolinskim i društvenim aspektima (ESMF, objavljen i dostupan javnosti na lokalnom jeziku na web stranici JP Ceste FBH u martu 2016.godine, <http://www.jpcfbih.ba/bs/aktivnosti/modernizacija-magistralnih-cesta/38>), za ovaj Projekat je pripremljen lokacijski specifičan Plan upravljanja okolišem i društvenim aspektima (ESMP).

Javno poduzeće Ceste Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu JP Ceste FBiH) pokrenulo je sveobuhvatni Program modernizacija magistralnih cesta u Federaciji Bosne i Hercegovine (Program) kako bi se do 2020. godine osigurala odgovarajuća cestovna infrastruktura. U tu je svrhu zatraženo od Vlade FBiH osiguranje kreditnih sredstava od međunarodnih finansijskih institucija (IFI).

U okviru gore spomenutog sveobuhvatnog Programa, Javno Preduzeće Ceste FBiH (JP Ceste FBiH), društvo s ograničenom odgovornošću u punom vlasništvu Vlade FBiH, pokrenulo je inicijativu za Projekat modernizacije cestovnog sektora FBiH. FBiH je podnijela zahtjev za kredit / zajam od Evropske investicijske banke (EIB) i Svjetske banke (WB) u ukupnom iznosu od 103,38 milijuna EURA za financiranje navedenog Projekta.

Projekat modernizacije cestovnog sektora FBiH se sastoji od nekoliko malih i srednje velikih investicija uključujući:

1. Rekonstrukcija ceste uključuje:

- radove na završetku izgradnje magistralne ceste M17.3 Neum-Stolac (ukupne dužine 32,9 km);
- izgradnju trećih traka za spora vozila (ukupne dužine 40 km na osam (8) dionica magistralnih cesta);
- rekonstrukciju kolovozne konstrukcije, korekciju osovine (ukupno 18 km na pet (5) dionica magistralnih cesta, gdje se korekcija osovine obavlja na samo jednoj dionici u ukupnoj dužini od 1 km),
- rekonstrukciju tri (3) tunela (ukupne dužine 1,86 km);
- rekonstrukciju sedam (7) mostova (ukupne dužine 0,55 km).

2. Intervencije na poboljšanju cestovne sigurnosti: Rekonstrukcija raskrsnica koje su klasificirane kao „crne tačke“ na magistralnim cestama, sveukupno njih devet (9)
3. Institucionalne reforme: Upravljanje cestom u FBiH s posebnim naglaskom na održivost investicija i sigurnost na cestama;
4. Podrška implementaciji projekta: nadzor nad izgradnjom i izgradnja kapaciteta JP Ceste FBiH.

Rekonstrukcija crne tačke kružni tok Kamenica R403a na magistralnoj cesti M5, dionica 001 Granica BH/RH (Izačić)-Bihać u Bihaću (Projekat) za koji je kreiran ovaj ESMP, jedan je od

pod-projekata u sklopu Projekta modernizacije cestovnog sektora FBiH koji sufinancira Svjetska banka i EIB

2. METODOLOGIJA I CILJEVI ESMP-A

Rekonstrukcija crne tačke kružni tok Kamenica R403a na magistralnoj cesti M5, dionica 001 Granica BH/RH (Izačić)-Bihać u Bihaću je okarakterisan kao projekat B kategorije prema Operativnim politikama (4.01. Procjena uticaja na okoliš) Svjetske Banke kao i prema procedurama definisanim u ESMF. Kao takav, ovaj Projekat zahtijeva izradu ESMP-a, dok se prema važećem lokalnom zakonu, ne zahtijeva izdavanje vodne dozvole, procjena uticaja na okoliš i okolišnu dozvolu, od strane federalnog ili kantonalnog nivoa vlasti¹. JP Ceste FBiH će osigurati sve potrebne dozvole (prema lokalnoj legislativi) za ovaj Projekt.

Ovaj ESMP ima za cilj identifikovati sve potencijalne okolišne i društvene uticaje povezane s aktivnostima na ovom projektu. Kao takav, ESMP uključuje mjere ublažavanja svih identifikovanih potencijalnih uticaja koji se poduzimaju kroz različite faze projekta uključujući pripremu, izvođenje radova i puštanje u upotrebu objekta. Mjere definisane u ovom ESMP-u trebale bi izbjegći, neutralizirati ili umanjiti štetne uticaje na okoliš i društveni aspekt, ako ne u potpunosti, barem na prihvatljivom nivou.

ESMP identificuje izvodivo moguće i ekonomične mjere koje mogu smanjiti potencijalno negativne uticaje na okoliš i društveni aspekt na prihvatljiv nivo. Ako mjere ublažavanja nisu moguće, isplative ili dovoljne, kao zadnju mjeru treba uključiti naknadu.

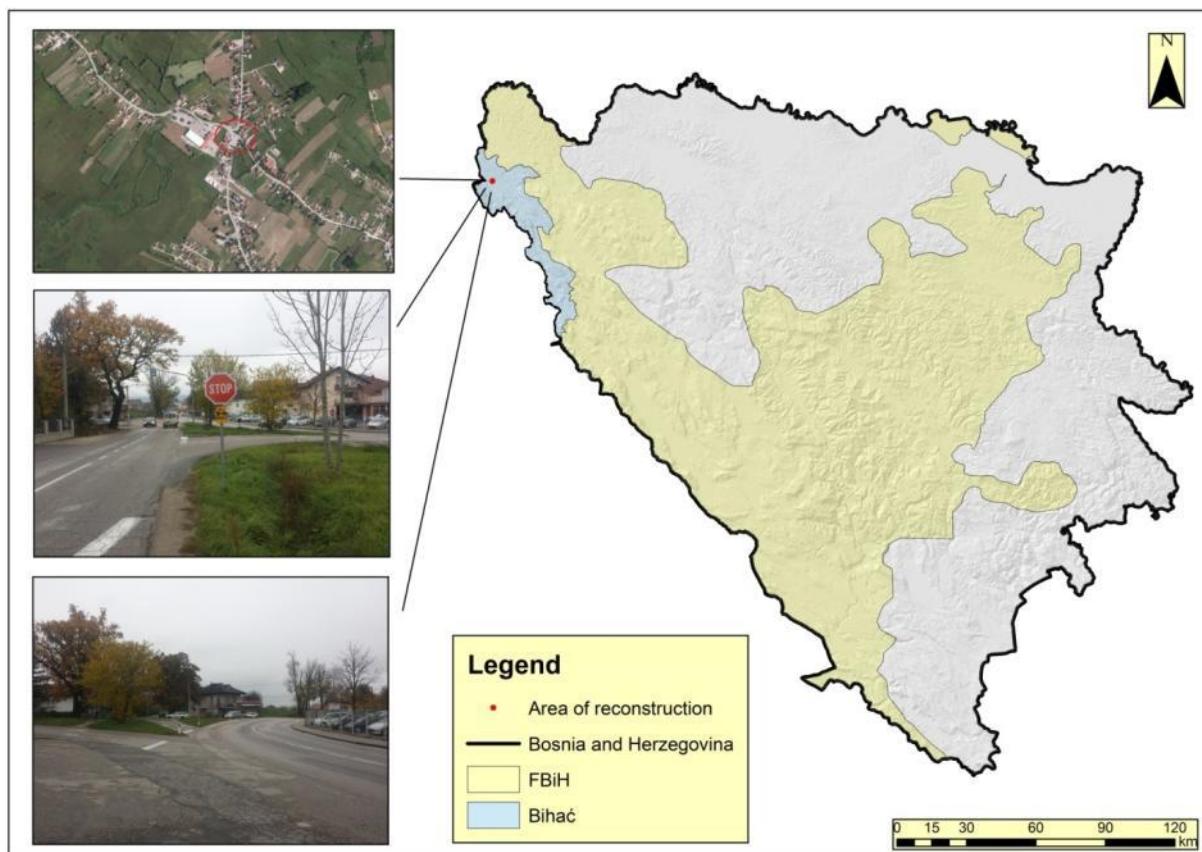
Kako bi se osiguralo provođenje mera ublažavanja, u potpunosti ili djelomično, ESMP definiše plan praćenja koji će se provoditi tokom određenih faza provedbe projekta. Praćenje tokom provedbe projekta pruža informacije o ključnim okolišnim i društvenim aspektima projekta, te o efikasnosti mera ublažavanja. Prije početka izvođenja radova, u skladu sa zahtjevima iz ESMP-a i minimalnim zahtjevima za praćenje, koji su opisani u tabeli dolje, bez ograničenja na ove zahtjeve, Izvođač mora pripremiti detaljni popis mera ublažavanja i parametara koji se prate.

¹ U Federaciji BiH, izrada Procjena uticaja na okoliš je definisana u Pravilniku o pogonima i postrojenjima za koje je obavezna procjena utjecaja na okoliš i pogonima i postrojenjima koji mogu biti izrađeni i pusteni u rad samo ako imaju okolinsku dozvolu (Sl.novine Federacije BiH br.19/04). U Unsko-Sanskom kantonu, izdavanje Okolišne dozvole je regulisano u Pravilnik o pogonima i postrojenjima koja obavezno moraju imati okolišnu dozvolu (Službene novine USK br. 5/06).

3. OPIS LOKACIJE

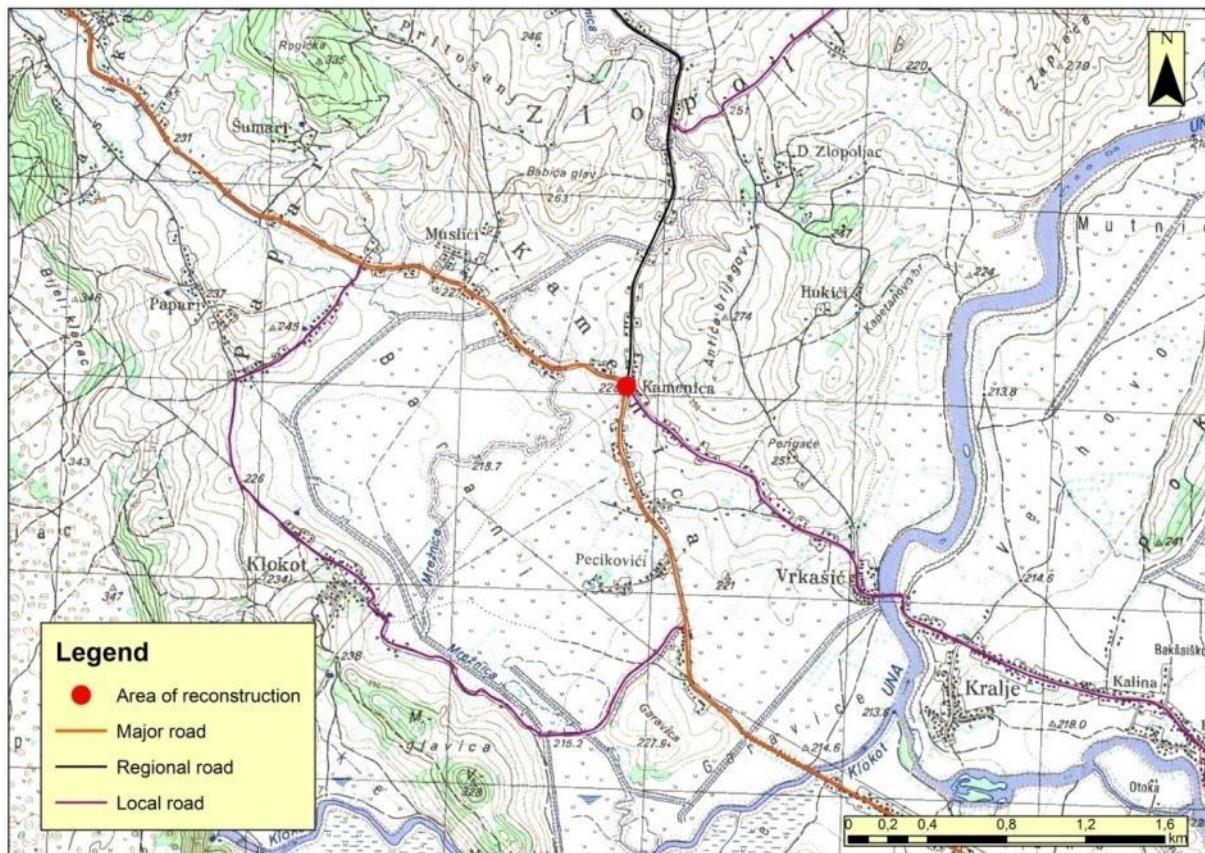
Projekat se nalazi na raskrsnici magistralne ceste M5, dionica 001 Granica RH/BH (Izačić), regionalne ceste R403a i lokalne ceste u naselju Kamenica, grad Bihać. Predmetna raskrsnica se nalazi u neposrednoj blizini kao i na putnim pravcima važnim za grad Bihać i čitavu BiH. Magistralna cesta M5 spaja granični prijelaz Izačić u blizini Bihaća na sjeverozapadu zemlje sa gradom Višegradom na istoku BiH. Pored toga, magistralna cesta M5 je dio međunarodnog E koridora E761 koji povezuje Bihać u Bosni i Hercegovini i Zaječar u Srbiji.

Slika 1: Geografski položaj projekta

Izvor: Javno Preduzeće Ceste Federacije BiH (Oktobar 2016.)

Prostor rekonstrukcije nalazi se na rubu grada Bihaća, dok su objekti u njegovoј blizini većinom privatni, javni ili poslovni. Stambeni objekti u graničnim stambenim zonama su najvećim dijelom privatne prizemne, jednospratne i dvospratne kuće. Glavnina pomenutih objekata nalaze se uz magistralnu cestu M5 ili regionalnu cestu R403a. Osnovna škola nalazi se 150 m od raskrsnice dok je pošta locirana 200m od raskrsnice.

Slika 2: Pregledna situacija šireg područja sa lokacijom projekta

Izvor: JP Ceste FBiH

3.1. SIGURNOST NA CESTI I PODACI O SAOBRAĆAJU

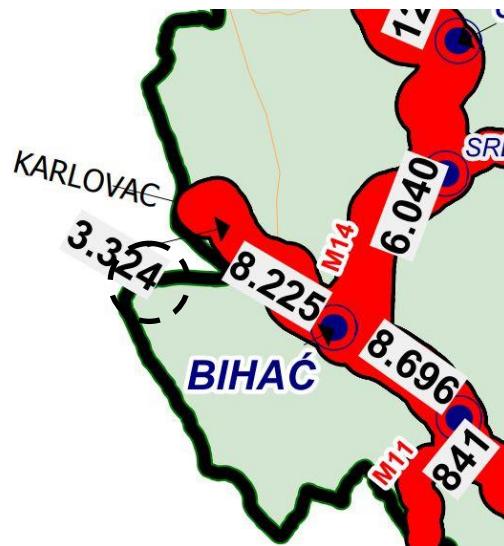
Prema podacima JP Ceste FBiH, u period između 2009 i 2013 godine, na predmetnoj rasrsnici registrovano je 5 saobraćajnih nesreća sa teškim i lakin tjelesnim ozljedama i 11 nesreća sa materijalnom štetom.

Budući da je projekat lociran u blizini osnovne škole, kao i u blizini graničnog prijelaza koji ima značajan PGDS, rekonstrukcija raskrsnice sa ovakvom statistikom nesreća nameće se kao vrlo važna.

JP Ceste FBH je ugradilo automatske uređaje za brojanje saobraćaja duž magistralne saobraćajne mreže u cijeloj FBiH. Brojanje se vrši od 2005. godine, a posljednji Izvještaj² je objavljen 2016. godine s podacima za prethodnu godinu. Prema podacima iz Izvještaja, najbliži relevantni uređaj za brojanje saobraćaja je brojač 640 koji se nalazi u mjestu Kamenica, na dionici M5 Granica BH/RH (Izačić)-Bihać (1 km jugistočno od raskrsnice). Podaci s istog pokazuju da je PGDS na ovoj dionici za 2016 godinu iznosio 8225 (slika 3).

² "Brojanje saobraćaja na magistralnim cestama u Federaciji BiH u 2015", JP Ceste FBiH, Sarajevo 2016

Slika 2: PGDS u 2016

Izvor: JP Cesta FBiH

Na zahtjev JP Cesta FBiH, IPSA Institut Sarajevo je u 2014³. godini izradila prognozu saobraćaja za saobraćajnu mrežu za razdoblje od 2013. do 2040. godine. Analiza saobraćajnih tokova je napravljena za svaku godinu primjenom "equilibrium" metode. Budući da ova procedura implicira uključivanje još neizgrađenih dionica, predmetna dionica analizirana je unutar dionice veza Kamenica-Kamenica jug, zbog planirane gradnje obilaznice Bihać. Predviđeni PGDS dat je u Tabeli 1.

Tabela 1: Prognoza saobraćaja za M5, dionica čvor Kmenica-Kamenica Jug

Magistralna cesta	Naziv dionice	PGDS									
		2016	2018	2020	2022	2023	2025	2030	2035	2037	2040
M 5	Čvor Kamenica-Kamenica jug	6772	2268	1259	1335	1397	1625	2181	3157	3546	4017

Izvor: JP CEste FBiH, 2014

Zbog planirane izgradnje obilaznice Bihać, tabela 1 prikazuje pad PGDS-a tokom čitavog perioda korištenja buduće raskrsnice, sve do 2023 godine kada vidimo lagani rast uvjetovan generalnim povećanjem broja vozila.

³ "Obrazloženje Studija opravdanosti za program modernizacije magistralnih cesta u FBiH", IPSA Institut Sarajevo, 2014

4. OPIS PROJEKTA

JP Ceste FBiH potpisalo je Ugovor za izradu Glavnog projekta rekonstrukcije raskrsnice M5 i R403a u Kamenici koji je izrađen je od strane firme Design&QC d.o.o. Sarajevo 2009. godine.

S obzirom na probleme u rješavanju imovinsko-pravnih odnosa i nezadovoljstvo lokalne zajednice, projekat je izmjenjen na način da se smanjio obim eksproprijacije privatnog zemljišta.

Postojeća raskrsnica magistralne ceste M5 i regionalne ceste R 403a nije u skladu sa važećim pravilnikom i nema pravilno definisane i kanalizane saobraćajne tokove.

Lokacija raskrsnice je u naseljenom mjestu, u blizini škole, sa izraženim pješačkim saobraćajem. U zoni raskrsnice se nalazi i neregulisano BUS stajalište, sve su ovo razlozi zbog kojih je neophodna intervencija na ovom lokalitetu.

Na ovom lokalitetu je magistralna cesta u krivini radijusa cca 90 m sa poprečnim padom od 7,0 %. Širina postojećeg kolovoza na ovoj lokaciji iznosi oko 6,80 m. Površinska odvodnja je riješena rigolima i jarkovima.

Projekat predviđa Rotor sa četiri kraka u kojem se saobraćaj odvija kruženjem oko srednjeg ostrva u smjeru obrnutom od smjera kazaljke na satu, saobraćaj u rotoru je regulisan na taj način da vozila u krugu imaju prednost u odnosu na vozila koja se tek uključuju u rotor. Projektovan je jednotračni rotor sa jednotračnim ulazima i izlazima.

PRIMJENJENI ELEMENTI

- Vanjski radius 16,00 m
- Unutrašnji radius 10,50 m
- Širina kolovoza 5,50 m
- Radijus zaobljenja na ulazu 12,00 m
- Radijus zaobljenja na izlazu 15,00 m
- Širina ulaznog kraka 4,00 m
- Širina izlaznog kraka 4,00 m
- Širina provoznog dijela 1,50 m

Poprečni padovi u rotoru su dati 2,5% na vanjsku stranu, a na svim ulaznim / izlaznim krakovima su projektovani slivnici koji prihvataju vodu sa rotora i odvode je kolektorom do recepienta.

Odvodnja sa kolovoza je riješena projektovanjem kišne kanalizacije sa novim kolektorom i slivnicima postavljenim prema zahtjevima poprečnih i poduznih nagiba kolovoza. Projektom je predviđena izrada slivnika upuštenih u trotoar.

Prije i za vrijeme izvođenja radova nužno je putem medija obavijestiti učesnike u saobraćaju o predmetnim radovima.

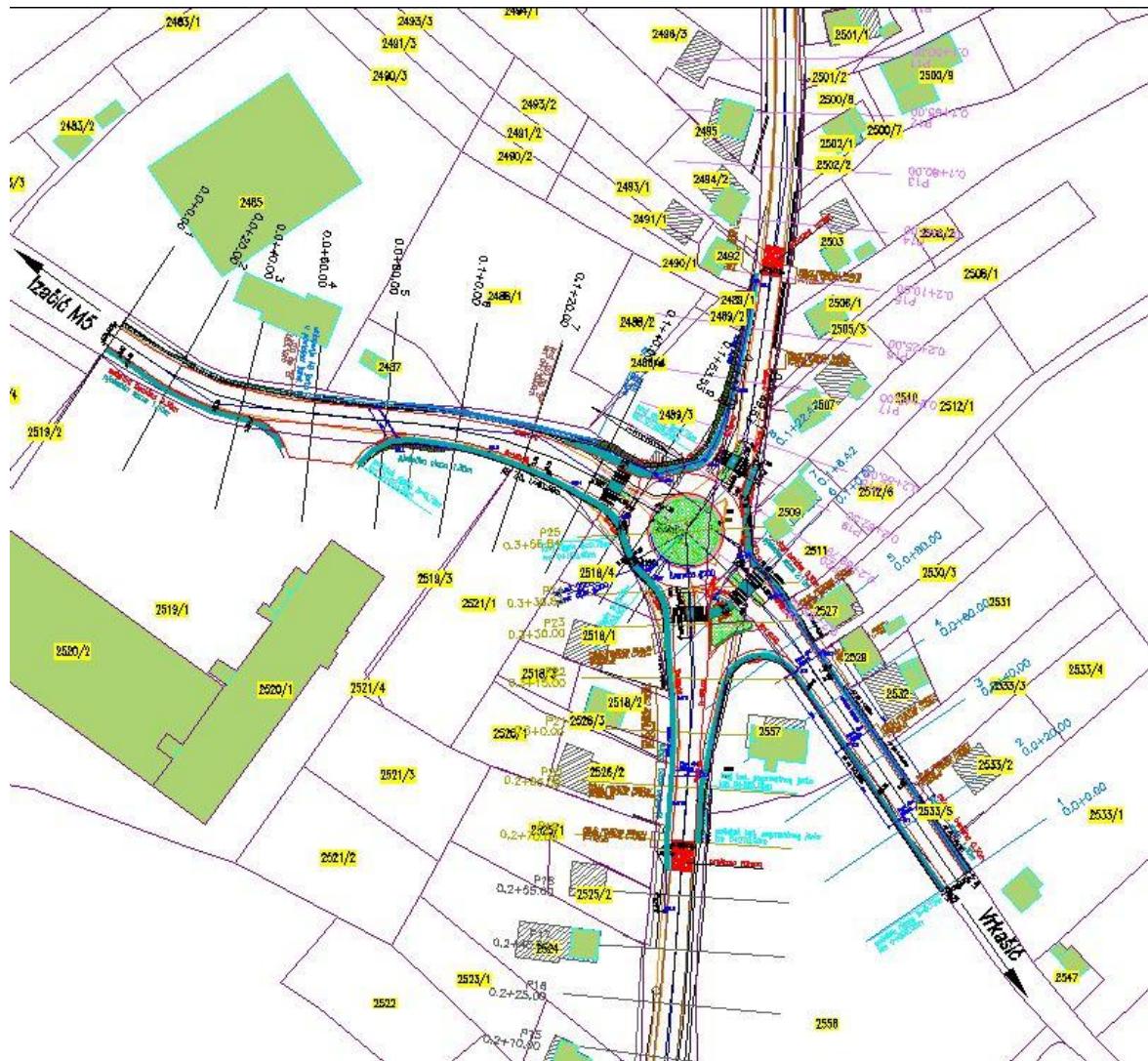
U pogledu sigurnosti i zaštite radnika i opreme na radu kao i za učesnike u saobraćaju područje na kojem se odvijaju radovi fizički je odvojeno od područja na kojem se odvija saobraćaj. Table upozorenja su postavljenje na početku i na kraju dionice, uz obavezno postavljanje građevinske table.

Saobraćajni znakovi postavljaju se sa desne strane ceste uz kolovoz u smjeru kretanja vozila. Znakovi su postavljeni na postolja i uzdignuti su najmanje 0.30 m iznad površine prema Pravilniku o saobraćajnim znakovima i signalizaciji na cestama. Saobraćajni znakovi postavljaju se u novoprojektovanu bankinu. Također, Izvođač je dužan obnoviti postojeću ivičnu liniju na strani kolovoza sa koje se izvode radovi.

Izvođač radova izraditi će plan regulacije saobraćaja koji će omogućiti sigurno i efikasno odvijanje saobraćaja prilikom izvođenja radova a također i sigurnost radnika koji izvode radove.

Na mjestima gdje se izvode radovi Izvođač radova mora postaviti odgovarajuće saobraćajne znakove za ograničenje brzine.

Slika 4: Projektovana situacija kružnog toka

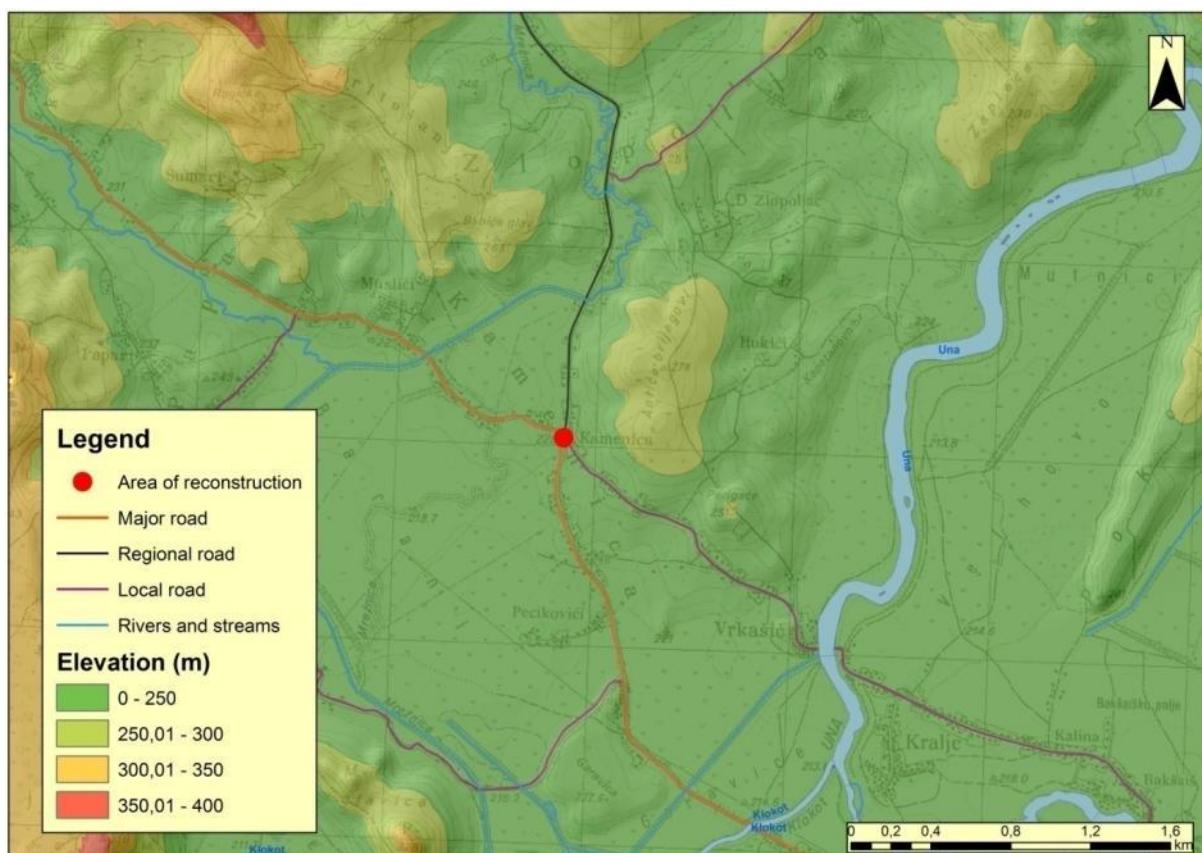
Izvor: Glavni projekat, Design & QC, 2009

5. USLOVI OD POSEBNOG ZNAČAJA

5.1. GEOGRAFSKI USLOVI

Teren na kojem je lociran projekat je većinom ravničarski sa nadmorskom visinom između 200 i 250 metara. U širem području visine terena idu do 400 m nadmorske visine što je vidljivo na slici 5. Sa stratigrafsko-petrografskega stanovišta ovo područje sastavljeno je od stabilnih i dobro vodopropusnih stijena, dok sa strukturno-geomorfološke tačke gledišta ovaj reljef pripada fluvijalno-akumulativnom tipu morfostrukture.

Slika 5: Geografska karta šireg područja sa lokacijom projekta

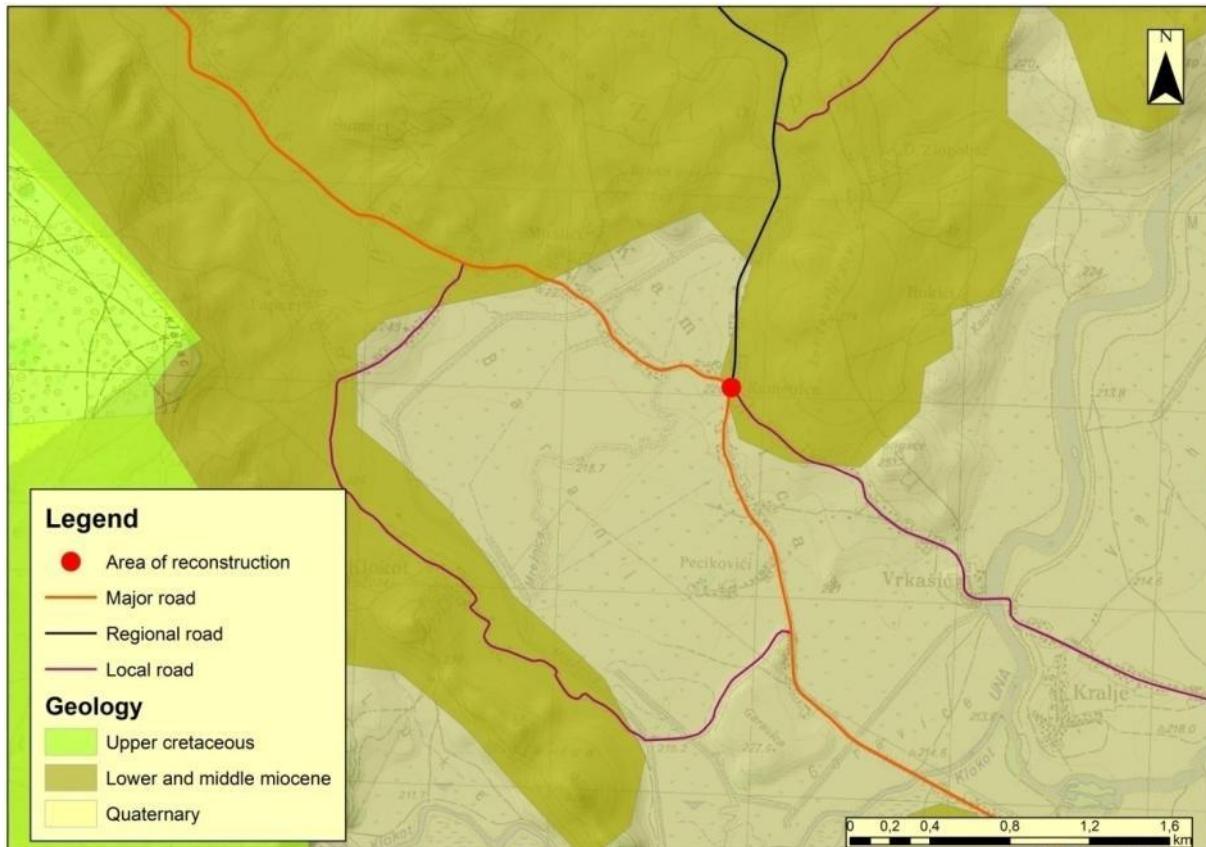
Izvor: JP Ceste FBiH

Geološku strukturu područja obnove karakteriziraju kvartarne naslage holocenskih barskih sedimenata. Oni se sastoje od raznobojnih dosta onečišćenih glina, koje su prekrivene debelim slojem humusa i obrasle travom ili močvarnom vegetacijom.

Osim gore navedenog, šire područje karakteriziraju neogene naslage iz perioda srednjeg miocena.

Neogeni sediment predstavljeni su kroz lapore, gline, pjeske i sitni šljunak. Uz te naslage uloženi su mjestimično i dosta debeli proslojci ugljena.

Slika 6: Geološka karta šireg područja projekta

Izvor: Prostorni plan Unsko-Sanskog kantona, 2012 do 2032.

5.2. KLIMATSKE KARAKTERISTIKE

Klimatske karakteristike predmetnog područja su određene topotnim i pluviometrijskim režimom, te je stoga neophodno definisati njegove osnovne parametre, koristeći klimatološki monitoring i detaljnu analizu istih. Može se reći da je čitav prostor pod utjecajem umjerenog kontinentalne klime ili umereno toplog i vlažnog tipa klime (Cfb klima prema klimatskoj klasifikaciji Köppena), što se može zaključiti iz analize topotnog i pluviometrijskog režima.

Meteorološka stanica u Bihaću, koje je najbliža lokaciji projekta, bilježi sljedeće podatke: prosječna višegodišnja temperatura iznosi 10.6°C , najtoplijji mjesec je juli, sa prosječnom višegodišnjom temperaturom od 20.0°C , a najhladniji mjesec je januar sa prosječnom višegodišnjom temperaturom od 0.3°C .

Tabela 2. Prosječne temperature i padavine za višegodišnji period (1961.-1990.)

Mjesec	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Avrg./Sum m.
Temperatura (°C)	0,3	2,5	6,1	10,7	15,1	18, 3	20	19,2	15,9	11,3	6,3	1,7	10,6
Padavine (mm)	85, 9	90, 8	99, 3	114, 6	116, 3	109	107, 4	109, 4	107, 9	109, 3	146, 2	111, 4	1307,5

Izvor: Prostorni plan Unsko-Sanskog kantona 2012-2032.

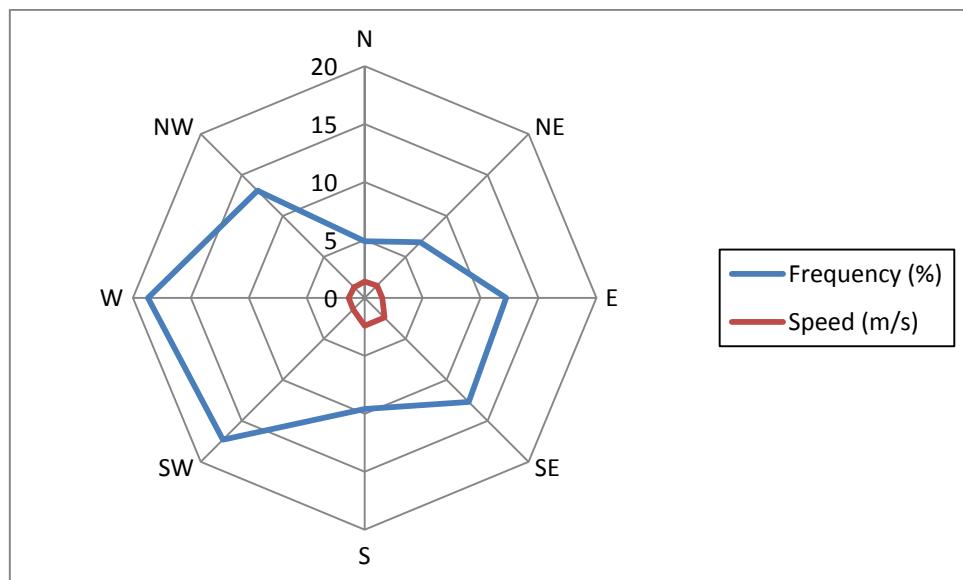
Prosječne količine padavina, mjerene na istoj meteorološkoj stanici tokom višegodišnjeg perioda iznose 1307.5 mm na godinu. Najkišovitiji mjesec je novembar sa prosječnim padavinama koji iznose 146.2 mm. Najmanja količina padavina je u januaru, prosječno samo 85.9 mm. Godišnji kišni režim ovog područja pripada kontinentalnom pluviometrijskom režimu.

Tabela 3. Prosječna frekventnost i brzina vjetrova za višegodišnji period (1961.-1990.)

Smjer	C	N	NE	E	SE	S	SW	W	NW
Frekventnost(%)	4,6	4,9	6,8	12,2	12,7	9,6	17,3	18,7	13,1
Brzina (m/s)	-	1,4	1,5	1,5	2,4	2,4	1,4	1,4	1,3

Izvor: Prostorni plan Unsko-Sanskog kantona 2012- 2032.

Ruže vjetrova ovise o geomorfologiji, planinskim grebenima i smjeru rijeka. Dominantni vjetrovi dolaze sa zapada i jugozapada, ali je često prisustvo i vjetrova sa sjeverozapadada, jugoistoka i istoka. Ekstremni vjetrovi u zoni umjereno-kontinenatalne klime mogu dosegnuti brzinu preko 40 m/s, što se dešava dva puta u 10 godina. Brzine vjetra od 25-40 m/s zabilježene su gotovo svake godine, dok su brzine od 17 m/s česte i pojavljuju se nekoliko puta godišnje. Prosječno najbrži vjetar je onaj sa juga i jugoistoka sa prosječnom brzinom od 2.4 m/s.

Slika 7. Ruža vjetrova sa MS "Bihać"

Izvor: Prostorni plan Unsko-Sanskog kantona 2012- 2032.

5.3. KVALITET ZRAKA

Nisu vršena nikakva mjerjenja kvalitete zraka, kako za predmetnu lokaciju tako i za područje Bihaća. Sudeći prema lokaciji projekta, može se zaključiti da najveće zagađenje zraka potječe od saobraćaja na magistralnoj i regionalnoj cesti. Također, u zimskom periodu, zrak je zgađen zbog grijanja u individualnim stambenim objektima u blizini raskrsnice. Ipak, u blizini raskrsnice ne postoje veliki zagađivači, kao što su industrijski objekti.

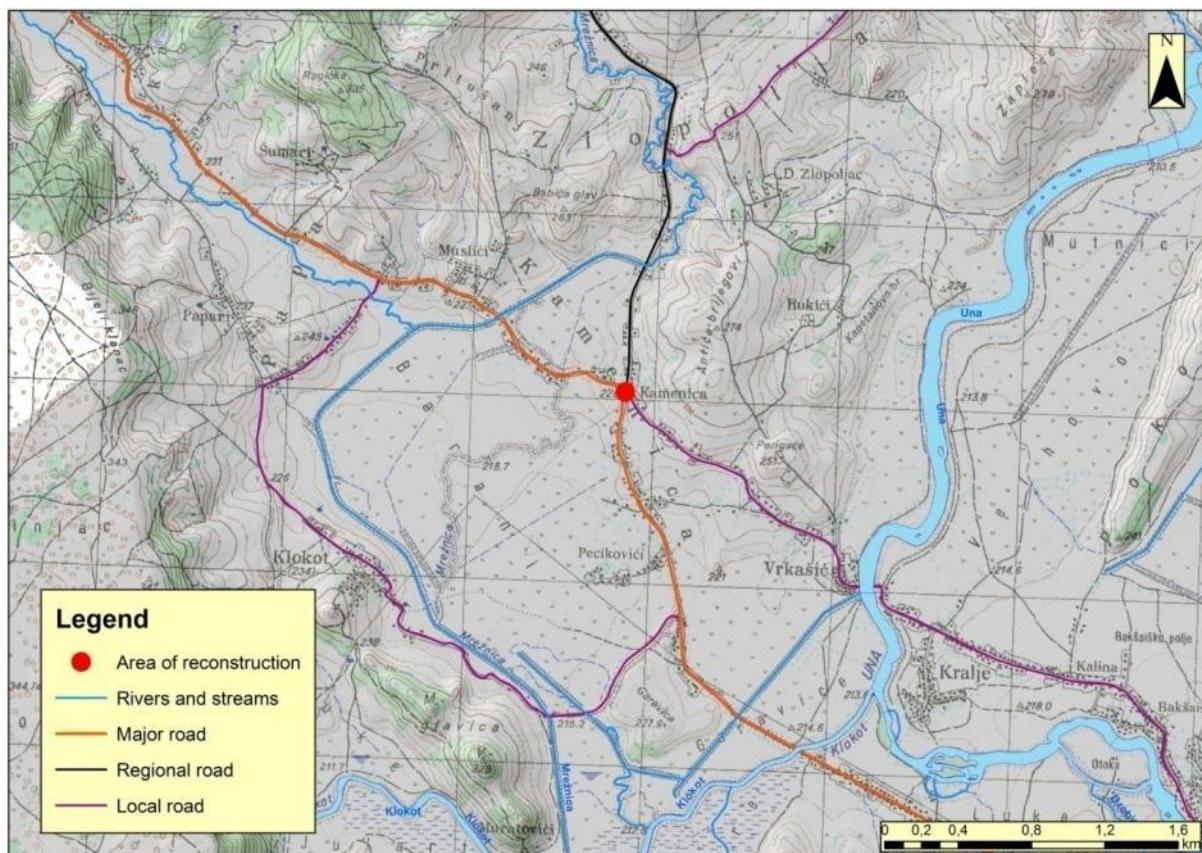
Sudeći po geografskim karakteristikama i činjenici da na lokaciji nema značajnih zagađivača može se zaključiti da je kvaliteta zraka dobra. Izvođač radova će provesti bazna ispitivanja kvalitete zraka prije početka radova.

5.4. VODE I KVALITET VODA

Potok Mrežnica je najbliži površinski tok, udaljen otprilike 300 m od predmetne lokacije. Navedeni potok je desna pritoka rijeke Klokoč, koja izvire u blizini Bihaća, u podnožju planine Plješevica, 3 kilometra od lokacije projekta. Granica zone sanitarno zaštite rijeke Klokoč nalazi se oko 2 kilometra udaljena od projektne lokacije.

Rijeka Klokot duga je 6 kilometara, prosječne širine 18-22 m, dok joj dubina doseže 5-7 m. Smjer tečenja Klokota je zapad- istok i ulijeva se sa lijeve strane u Unu u blizini naselja Kralje, 2.1. km od predmetne lokacije. Hidrološka mjerena rijeke Klokot u istoimenom naselju prikazuju sljedeće podatke za prosječne godišnje tokove: $Q_{avrg} = 14 \text{ m}^3/\text{s}$, $Q_{min} = 4,4 \text{ m}^3/\text{s}$.

Slika 8: Hidrografska karta šireg područja projekta

Izvor: JP Ceste FBiH

Vode šireg područja, uključujući rijeku Unu, spadaju u sliv rijeke Save. Una izvire u Republici Hrvatskoj, u naselju Donja Suvaja, u blizini sela Srb na 448 metara nadmorske visine i utiče u rijeku Savu u Jasenovcu na 83 metara nadmorske visine. Duljina glavnog toka Une iznosi 207 km, dok površina sliva rijeke Une do vodnjera u Bihać-Kralje iznosi $3,300 \text{ km}^2$. Hidrološka mjerena rijeke Une na prethodno pomenutoj hidrološkoj stanici pokazuju godišnji tok od $Q_{avrg} = 104 \text{ m}^3/\text{s}$ and $Q_{min} = 27.8 \text{ m}^3/\text{s}$.

Navedeni vodotoci ugroženi su ljudskim djelatnostima poput saobraćaja, poljoprivrede, zbrinjavanja ne-sanitarnog otpada i pražnjenja neobrađenih otpadnih voda iz stambenih objekata u blizini.

Prema Studiji ranjivosti Unsko-Sanskog kantona, rijeke Klokot i Una klasificirane su u II. Klasi po kvaliteti. Klasa II obuhvaća vode koje se mogu koristiti za piće nakon određenog

tretmana pročišćavanja, a u prirodnom stanju za plivanje, sportove na vodi i za rast i razvoj određenih vrsta riba.

Zbog udaljenosti Projekta u odnosu na navedene vodotoke, može se zaključiti da neće biti izravnog utjecaja projekta na ove vode. Izvođač će provesti bazna mjerena za praćenje kvalitete vode prije početka radova.

5.5. FLORA I FAUNA

Cijelo uže područje planiranog Projekta je uvelike promijenjeno, tj. cijelo područje je urbanizirano. Treba se uzeti u obzir da u bližem području Projekta nema niti flore niti faune. Tokom građevinskih radova potrebno je obratiti pažnju na prolijevanje opasnih tvari, tj. mogućnost da iste dođu do Mrežničkog potoka i dalje od rijeke Klokoč i biljnog i životinjskog svijeta. Međutim, Izvođač je dužan angažirati biologa za provođenje pregleda lokacije za potrebe osnovnih istraživanja prije početka radova.

5.6. NIVO BUKE

Nikada nije vršeno praćenje razine buke u blizini lokacije Projekta, stoga nema dostupnih osnovnih podataka o utjecaju buke na okoliš. Najveći izvor buke, općenito, je saobraćaj.

U neposrednoj blizini područja Projekta uglavnom se nalaze objekti za poslovne svrhe (trgovine, benzinske postaje itd.) i stambene namjene (kuće) koje su izložene saobraćajnoj buci. Prema Zakonu o zaštiti od buke ovi objekti spadaju u petu zonu, gdje je dopuštena razina buke 65 dBA tokom dana i 60 dBA noću.

5.7. TLO I NAMJENA ZEMLJIŠTA

Na samom području Projekta zastupljena su fluvijalna tla u vidu eugleja koji predstavljaju mineralno – močvarno ogledana tla. Pored njih, na širem području nalazimo i druga fluvijalna tla poput fluvisola i humofluvisola, ali i automorfna tla poput vertisola, eutričnih kambisola, rendzina te kalkokambisola.

U blizini Projekta prevladava zemljište koje se koristi za poslovne zgrade i individualne stambene objekte. Individualni stambeni objekti uglavnom predstavljaju prizemnice te jednospratne i dvospratne kuće. Od javnih objekata nalazi se osnovna škola koja se nalazi oko 150 metara, a pošta se nalazi oko 200 metara od raskrsnica.

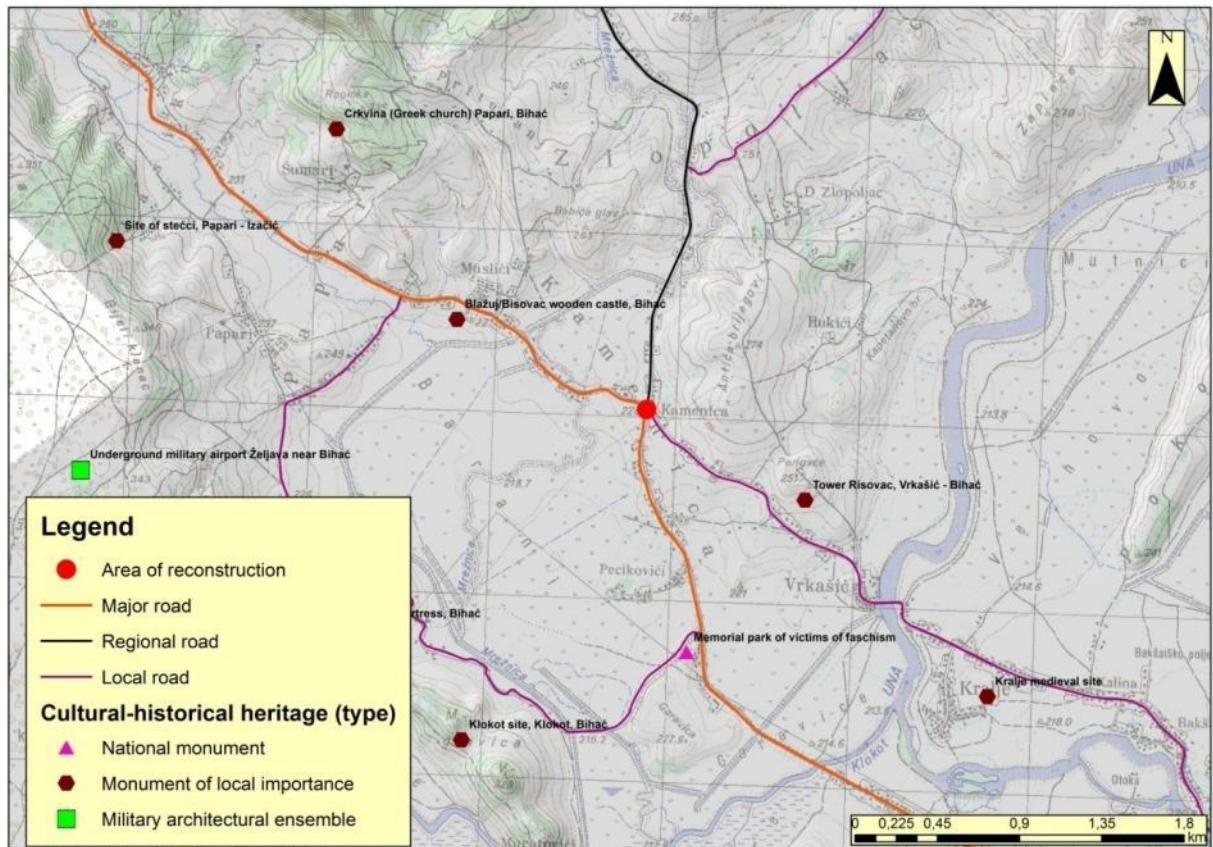
Slika 9: Namjena zemljišta šireg područja Projekta*Izvor: JP Ceste FBiH*

5.8. ZAŠTIĆENA PODRUČJA

Predmetni Projekat ne nalazi se unutar zaštićenog područja prema Prostornom planu FBiH i Prostornom planu Unsko-sanskog kantona. Nacionalni park "Una" nalazi se više od 12 kilometara jugoistočno od Projekta, a granice Nacionalnog parka "Plitvička jezera" su oko 11 kilometara zračne udaljenosti od predmetne lokacije. Također nema zabilježenih arheoloških nalaza na promatranom području. U blizini se nalazi nekoliko kulturno - historijskih spomenika. Najbliže projektnoj lokaciji su spomenici od lokalnog značaja kao što je Blažuj / Bisovac drveni Kaštel, koji se nalazi oko 1200 metara sjeverozapadno od projekta i Kula Risovac čija je lokacija oko 1000 metara jugoistočno od projekta.

Osim njih, u blizini je i nacionalni spomenik "Spomen park žrtvama fašizma Garavica". Nacionalni spomenik se nalazi oko 1300 metara južno od projektne lokacije. Neće biti nikakvih direktnih ili indirektnih utjecaja na navedene spomenike.

Slika 10: Kulturno-historijsko nasljeđe na širem području projekta

Izvor: Prostorni plan Unsko-Sanskog kantona 2012- 2032.

5.9. STANOVNIŠTVO I NASELJA

Grad Bihać središte je Unsko-sanskog kantona. Prema popisu stanovništva 2013. godine, područje grada ima 61.186 stanovnika na površini od oko 900 kvadratnih metara. Projektno raskrije nalazi se na krajnjem sjeverozapadnom dijelu područja grada Bihaća u naselju Kamenica. Kamenica je seosko naselje s uglavnom prizemnim, jednospratnim i dvospratnim stambenim kućama.

U neposrednoj blizini predviđenih projektnih aktivnosti postoje tri mala poslovna prostora, tržni centar s 10 trgovina i osnovna škola (slika 11). Ostale komercijalne djelatnosti koncentrirane su ili u centru naselja Kamenica, smještenom cca 1 km sjeverno, niz M5, ili u gradu Bihać udaljenom 4 km.

Zemljište oko područja aktivnosti predviđenih projektom predstavlja uglavnom prvorazredno poljoprivredno zemljište. Najbliža osnovna škola nalazi se cca 200 m od projektne raskrsnice. Većina stanovništva u Kamenici radi i gravitira Bihaću.

Važnost projektom predviđene raskrsnice za lokalnu zajednicu reflektuje se činjenicom da je to najbrži i najprikladniji način da mještani dođu do općinskog, zdravstvenog, obrazovnog i administrativnog središta regije. Nadalje, planirana rekonstrukcija uvelike će poboljšati sigurnost pješaka, uključujući djecu koja u velikoj mjeri svaki dan prijeđu na projektom predviđenu raskrsnicu na svom putu prema školi.

Slika 11: Udaljenosti od projektne raskrsnice

Izvor: JP Ceste FBiH

6. OPIS MOGUĆIH UTICAJA ZA PRIPREMNIH RADOVA, IZVOĐENJA, KORIŠTENJA I ODRŽAVANJA

6.1. UTJECAJI ZA VRIJEME PRIPREMNIH RADOVA

Socio-ekonomski uticaji

Eksproprijacija: Projekat ovog kružnog toka dio je Integriranog akcionog plana preseljenja(integrисани RAP) koji je javno konsultovan i objavljen u martu 2016.

S obzirom da je do vremena izrade ovog ESMP-a došlo do manjih izmjena projekta i smanjenja obima eksproprijacije, umjesto RAP-om predviđene 61 privatne i 1 javne parcele ekproprisat će se 22 privatne i 4 javne parcele. Dvije, od ove 22 parcele nisu bile predmetom obrade u integrisanom RAP-u, te će one biti predmetom ažuriranja integrisangog RAP-a pri čemu će se za iste uraditi i popis i socio-ekonomska anketa (po potrebi).

Ukupna površina eksproprijacije iznosi 778 m².

Pogođeni dio 4 parcela iznosi više od 10 % ukupne površine parcele (12-24%) dok se od 18 parcele oduzima manje od 10 % ukupne povrsine (1-10%). Nijedna od pogodjenih parcela nema produktivnu upotrebu te neće biti ekonomskog utjecaja kao posljedice eksproprijacije.

Na 2 poogođene parcele identificirano je postojanje voćnjaka. Na obje parcele ekspropriše se manje od 10 % ukupne površine parcele (detaljni postotci se mogu vidjeti u tabeli 5), i ne eksproprišu se dijelovi na kojima se nalaze predmetni voćnjaci. Iz ovih razloga uticaj na voćnjake se može smatrati malim.

Na 11 pogodjenih parcela identificirano je postojanje pomoćnih struktura u vidu ograda i kapija. Po zahtjevu pogodjenih osoba, ove pomoćne structure će biti pomaknute na neeksproprijsani ostatak parcele. U slučaju da pomoćne strukture ne mogu biti pomjerene, sa predmetnim vlasnikom će biti dogovorena kompenzacija, te će ista biti isplaćena prije ulaska u posjed.

Prema podacima iz Popisa koji je dio integriranog RAP-a, jedan štand za prodaju voća i povrća koji se nalazi uz cestu bit će premješten. Kiosk je podignut kao pomoći objekat i najvjerojatnije će isti biti pomaknut na ostatak iste parcele (broj parcele 2489/3) u blizini svoje trenutne lokacije. Kiosk ima 3 zaposlenih, ali ne očekuje se gubitak posla zbog gore pomenutih mjera ublažavanja.

Slika 12: Štand za prodaju voća i povrća koji će biti premješten

Izvor: Posjeta lokaciji, 16.11.2016.

Nadalje, U skladu sa integrisanim RAP-om ekonomski premještaj je definisan kao: "Gubitak dotoka prihoda ili sredstava za život, koji je nastao kao posljedica otkupa zemljišta ili sprečavanja pristupa prirodnim resursima (zemljište, voda ili šuma) do kojeg je došlo zbog izgradnje ili izvedbe projekta ili objekata povezanih sa projektom."⁴ U skladu sa gore navedenim, a bazirano na definiciji, ovakav uticaj se ne očekuje za ovaj pod-projekat. Može se zaključiti da se ekonomski premještaj neće dogoditi.

Također, niti fizičko preseljenje niti permananento zatavranje prilaza nisu identificirani na ovom Projektu.

Prema integrisanim RAP-u 4 firme će biti pogodene eksproprijacijom. Predstavnici sve 4 firme su anketirani prilikom izrade RAP-a. Mogući uticaji za vrijeme izvođenja radova, uočeni od strane predstavnika lokalnih firmi su:

- Gubitak mušterija
- Ometanje posla za vrijeme izvođenja radova
- Buka,

Dok su svi rekli da je nemoguće izbjegći problem prilaza objektu. Ovi uticaju su veliki ali kratkotrajni.

Nadalje, u ovom trenutku se ne očekuje da će za vrijeme izvođenja radova biti potrebna bilo kakva dodatna privremena eksproprijacija za odlaganje materijala ili opreme. Međutim, ukoliko se desi da privremena eksproprijacija ipak bude potrebna za vrijeme izvođenja radova, isto će biti dogovorenog sa predmetnim vlasnicima i kompenzacija će biti isplaćena u

⁴ Integrirani Plan preseljenja za pod-projekat, Enova Ltd. mart, 2016

skladu sa odedbana Integriranog RAP-a i RPF-a (Okvir politike preseljenja) prije ulaska u posjed.

Tabela 4: Izvadak iz socioekonomске ankete, urađene u sklopu Integriranog RAP-a

BR.	LOKACIJA	OPŠTI PODACI O FIRMI				UTJECAJI		KOMPENZACIJA
		Broj parcele	Tip aktivnosti	Prosječna godišnja dobit	Broj uposlenih	Uticaji uočebi id strane anketiranih	Da li se očekuje problem pristupa (da/ne)?	
1	Bihać-Kamenica	2518/1	Agronomski sektor	n/a	2	Gubitak mušterija, ometnje posla	da	n/a
2	Bihać-Kamenica	2529	Catering	n/a	2	Gubitak mušterija	da	n/a
3	Bihać-Kamenica	2518/2	prodaja	n/a	3	Buka	da	n/a
4	Bihać-Kamenica	2489/3	prodaja	500.000,00 KM	3	Gubitak mušterija	da	n/a

Izvor: Integrirani Akcijski plan preseljenja, Enova, 2016

Table 5: Izvadak iz Popisa, urađenog u sklopu integrisanog Rap-a

Broj	Broj parcele	Tip utjecaja	kategorija	Ukupna površina parcele (m2)	Površina za eksproprijaciju	% pogodjeno	objekat(poslovni ili privatni)	Ostala imovina (prirodna imovina)	Ostala imovina (pomoćne strukture)
1	2527	ograda	zemljište	160,00	11	7%	ne	voćnjak (cca 10 voćki)	ograda
2	2558	Dio parcele	zemljište	8880,00	35	>1%	ne	trava . drveće	ne
3	2557	Dio parcele	zemljište	1266,00	158	12%	komercijalni	ne	
4	2509	ograda , kapija	zemljište	389,00	4	1%	ne	drveće	ograda , kapija
5	2511	ograda , kapija	zemljište	338,00	16	5%	ne	trava ,drveće	ograda , kapija
6	2518/1	Otežan pristup u toku izvođenja	zemljište	703,00	1	>1%	komercijalni	ne	ne
7	2519/1	Otežan pristup u toku izvođenja	zemljište	9647,00	200	2%	komercijalni	ne	ne
8	2521/1	ograda	zemljište	2157,00	11	1%	ne	voćnjak (cca 80 voćki)	ograda
9	2532	ograda , kapija	zemljište	409,00	1	>1%	ne	trava	ograda , kapija
10	2529	kapija	zemljište	176,00	1	1%	komercijalni	ne	ne
11	2490/1	ograda	zemljište	389,00	1	>1%	ne	ne	ograda
12	2492	ograda	zemljište	184,00	4	2%	ne	ne	ograda
13	2489/2		zemljište	56,00	7	13%	ne	trava	ograda

ESMP ZA PROJEKAT REKONSTRUKCIJE CRNE TAČKE KRUŽNI TOK KAMENICA U BIHAĆU

JP Ceste FBiH

Februar 2020

14	2533/5	ograda	zemljište	38,00	1	3%	ne	trava	ograda
15	2518/2		zemljište	369,00	23	6%	komercijalni	ne	ne
16	2528	Dio parcele	zemljište	613,00	1	>1%	ne	ne	ne
17	2533/3	Eksproprijacija štale	zemljište	895,00	3	>1%	ne	trava	ograda , bunar , stala
18	2519/3	Dio parcele	zemljište	28,00	1	4%	ne	trava	no
19	2489/3	Premještanje kioska	zemljište	1216,00	289	24%	komercijalni	trava	Premještaje kioska
20	2489/1	bunar, ograda	zemljište	30,00	4	13%	ne	trava	bunar , ograda
21	2526/2	Census nije urađen	zemljište	551,00	1	>1%	Census nije urađen	Census nije urađen	Census nije urađen
22	2526/3	Census nije urađen	zemljište	161	5	3%	Census nije urađen	Census nije urađen	Census nije urađen

6.2. UTJECAJ ZA VRIJEME IZVOĐENJA RADOVA

Uticaj na kvalitet zraka

Izduvni gasovi – Mašine koje se koriste za vrijeme izvođenja radova i zastoji u saobraćaju zbog izvođenja radova će dovesti do povećanja emisije izdovnih gasova kao što su SO_2 , CO_2 , CO , NO_x and Pb.

Generiranje prašine – najznačajniji polutanti su čvrste čestice (PM10 i PM2,5). Mogući izvori stvaranja prašine uključuju aktivnosti pripreme gradilišta, rukovanje građevinskim materijalima kao što su šljunak, pjesak, asfalt, cement i sama gradnja. Širenje zagađenja će zavisiti od vremenskih uslova (vjetar i taloženje). Uticaj prašine nije velik, privremen je i ima lokalni karakter.

Uticaj na jačinu buke i vibracije

Emisije buke vjerojatno će se pojaviti tokom pripreme gradilišta. Mogući izvori buke su: aktivnosti na pripremi gradilišta, upotreba alata i opreme, montaža građevinskih materijala na gradilištu; istovaranje građevinskih materijala kao što su šljunak, pjesak, asfalt itd. i uopšte rad mašina za gradnju.

Uticaj na kvalitetu površinske vode

Moguća kontaminacija vode– može se dogoditi uslijed generalnih aktivnosti u toku izvođenja radova kao i zbog nesavjesnih postupaka uključujući neadekvatno izvalačenje resursnih materijala, neodgovarajuće rukovanje otpadom, oštećenje tekućeg i krutog materijala što može dovesti do propuštanja maziva i goriva (povećano zamućenje, unos masnoća i ulja) itd. Ovi uticaju se mogu izbjegći pažljivim rukovanjem, tako da izvođenje radova neće imati značajan utjecaj na vode.

Uticaj na kvalitet zemljišta

- Zbijanje tla uslijed rada teških mašina (vozila i oprema za izvođenje radova),
- Nekontrolisano (odlaganje i upravljanje) i netretirano odlaganje otpada može biti najveći uzročnik onečišćenja koji će utjecati na kvalitetu zemljišta

Utjecaj na zaštićena područja

Posmatrani projekat ne nalazi se na postojećim, niti na planiranim zaštićenim područjima.

Uticaj na vrijednost krajolika

Parcijalni uticaji na krajolik se mogu očekivati za vrijeme pripremnih i građevinskih radova uzrokovanih prisustvom ljudi i opreme. Ovi uticaji su privremeni i beznačajni.

Uticaj na sigurnost saobraćaja i tok saobraćaja

Saobraćajne gužve i zastoji na cesti tokom izvođenja radova će se povećati na magistralnoj cesti M5.

Ne očekuje se potpuna obustava saobraćaja za vrijeme izvođenja radova na rekonstrukciji raskrsnice.

Za vrijeme izvođenja radova očekuju se veće neravnine na terenu, uključujući iskope, nasipanja i privremene deponije materijala.

Utjecaj na sigurnost stanovništva

Prisutnost radnika: može ponekad uticati na sigurnost lokalnog stanovništva. Budući da prema dosadašnjoj praksi neće biti postavljeni kampovi za smještaj radnika ovaj uticaj je minimalan.

Blizina gradilišta: sigurnosni uticaji koji se mogu pojaviti zbog blizine gradilišta uključuju:

- Jačina buke koja može uticati na zdravlje stanovnika
- Nezakoniti ulazak na gradilišta lokalnim stanovništvom (djeca)
- Rekonstrukcija može takođe dovesti do usurpacije dijela zemljišta sa neadekvatnim tretiranjem odpada (slučajno izljevanje nekontrolisanog i netretiranog otpada, čvrstog otpada od radnika na gradilištu) to može biti štetno za lokalno stanovništvo.

Socio-Ekonomski utjecaji

Privremena eksproprijacija i štete na privatnim posjedima: u ovom trenutku se ne očekuje da će za vrijeme izvođenja radova biti potrebna bilo kakva dodatna privremena eksproprijacije za odlaganje materijala ili opreme. Materijal i oprema bit će odlagani na zemlju duž predmetne ceste koja je u vlasništvu Investitora. Međutim, ukoliko se desi da privremena eksproprijacija ipak bude potrebna za vrijeme izvođenja radova, isto će biti dogovorenog sa predmetnim vlasnicima i kompenzacija će biti isplaćena u skladu sa odedbana Integriranog RAP-a i RPF-a (Okvir politike preseljenja) prije ulaska u posjed.

Ograničenje pristupa: Niti firme niti privatni objekti neće u potpunosti izgubiti pristup za vrijeme izvođenja radova. Očekuje se da utjecaji povezani sa otežanim pristupom prema 4 firme i 18 stambenih parcela budu privremeni i povezani sa ograničenim pristupom uzrokovanim saobraćajnim gužvama i građevinskim radovima.

Kao što je ranije spomenuto 4 firme će biti pogodjene eksproprijacijom. Predstavnici sve 4 firme su anketirani. Moguću uticaji za vrijeme izvođenja radova, uočeni od strane predstavnika lokalnih firmi su:

- Gubitak mušterija
- Ometanje posla za vrijeme izvođenja radova
- Buka,

Dok su svi rekli da je nemoguće izbjeći problem prilaza objektu.

Ovi uticaju su veliki ali kratkotrajni.

Nova radna mjesta i uticaji na lokalne firme (pozitivan): Očekuje se da će se stvoriti nove poslovne prilike za lokalne firme kao što su prijevoznici, dobavljači i druge uslužne usluge. Očekuje se da će Projekt imati pozitivne uticaje na lokalne mogućnosti zapošljavanja s otvaranjem novih radnih mesta tokom izgradnje cesta. Ovaj se uticaj smatra kratkoročnim i malim zbog malog obima građevinskih radova.

Utjecaji na životne uvjete u lokalnim zajednicama: Sljedeći uticaji za vrijem gradnje su mogući:

- Prekidi u odvijanju saobraćaja,
 - povećanje buke,
 - odlaganje građevinskog otpada,
 - kratkoročni prekidi u opskrbi vodom i električnom energijom, telefonskim i internetskim vezama, skupljanju otpada, redovnom javnom prijevozu, isporuci pošte.
 - Potencijalnu opasnost predstavlja blizina gradilišta.
 - lokalne firme mogu biti pogodjene uslijed kasnih isporuka dobara i proizvoda.
- Uticaj je kratkoročan i nizak zbog kratkog vremena izvođenja radova.

6.3. UTJECAJ ZA VRIJEME KORIŠTENJA I ODRŽAVANJA

Kako raskrsnica već postoji, ne očekuje se novi negativan uticaj na okoliš, niti pogoršanja potojećih negativnih uticaja za vrijeme korištenja i održavanja.

6.4. POZITIVNI UTICAJI

Provedba projekta će imati pozitivne uticaje na kvalitetu života lokalne zajednice. Postoji nekoliko mogućnosti koje su otkrivene u projektu:

- Poboljšanje sigurnosti pješaka izgradnjom odvojene pješačke staze duž raskrsnice;
- Efikasniji i sigurniji sistem saobraćaja, smanjenjem vremena putovanja, smanjenje broja nezgoda, manji troškovi održavanja i upravljanja;
- Poboljšanje transportnog sistema i pristupačnosti;
- Razvijanje cestovne infrastrukture sa poboljšanjem uslova za priključenje;
- Koristi za vozače i korisnike javnog prevoza poboljšanjem saobraćajne povezanosti i povećanjem kapaciteta;
- Smanjenje saobraćajnih gužvi povećanjem protoka saobraćaja;
- Povećanje brzine putovanja i kvaliteta putovanja

6.5. MJERE POBOLJŠANJA

Tabla 6: Mjere poboljšanja

Uticaj	Poboljšanja koja je potrebno ostvariti	Procjena troškova (US\$)		Institucionalna odgovornost	
		Operativni	Implementacija	Operativni	Implementacija
▪ Saobraćaja	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bolji protok saobraćja; ▪ Smanjenje vremena i troškova putovanja rekonstrukcijom raskrsnice; ▪ Poboljšanje sigurnosti saobraćaja; ▪ Poboljšanje sigurnosti pješaka gradnjom pješačkih staza . 	-	-	Izvođač	JP Ceste FBiH
▪ Socio-ekonomski	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nove poslove i poslovne mogućnosti za lokalne građevinske radnike i firme; ▪ Poboljšanje povezanosti lokalnog stanovništva sa centrom općine, Bihać; ▪ Poboljšanje povezanosti sa sa granicom sa Republikom Hrvatskom; 	-	-	Izvođač	JP Ceste FBiH
▪ Zrak	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zbog izgradnje kružne raskrsnice doći će do smanjenja zagađenja, što znači smanjenje emisije polutanat, što će u konačnici dovesti do bolje kvalitete zraka 	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u Nadzor	Izvođač	JP Ceste FBiH

7. MJERE UBLAŽAVANJA

Svrha ovog ESMP je utvrđivanje mjera ublažavanja povezanih s uticajima na okoliš koje su identificirane za ovu projektnu aktivnost. Mjere ublažavanja uključene su u ovo poglavlje i sažete u tabeli 7. Ovo poglavlje uključuje i opće odredbe i mjere ublažavanja koje će angažirani izvođač za rekonstrukciju morati poštovati i/ili obavljati. Zahtjevi koje Izvođač treba slijediti, osim odredbi ESMP, bit će navedeni u nizu planskih dokumenata (planova) koje će izraditi Izvođač prije početka radova. Razvoj takvih dokumenata omogućit će prilagodbu mjera ESMP na temelju potencijalnih novih saznanja na licu mjesta, kao rezultat javnih konsultacija ili izradom baznih mjerena.

U sklopu Tenderske dokumentacije (TD) za izvođača, JP Ceste FBH će zahtijevati da Izvođač podnese plan organizacije gradilišta (CSOP), koji će naznačiti određene zahtjeve, kako za dovršenje radova tako i za provedbu mjera ublažavanja.

CSOP se sastoji od sljedećih elemenata⁵:

- (i) Opis pripremnih radova i opis organizacije lokacije tokom i nakon izgradnje (projekt pristupnih cesta, gradilišnih cesta, manipulativnih i parkirnih mjesta, raspored instalacija, projektiranje i organizacija privremenih građevinskih objekata, sanacija terena po završetku radova). Ovaj dio CSOP-a mora sadržavati tehnički opis, proračun i grafičke priloge te BoQ (predmjer radova).
- (ii) Tehnološka shema (mjesto i rad skladišta i odlagališta materijala, mjesto održavanja mehanizacije, odlagališta za posebne vrste otpada, skladištenje opasnih i štetnih tvari). Ovaj dio CSOP-a mora sadržavati tehnički opis, proračun i grafičke priloge te BoQ (predmjer radova).
- (iii) Elaborat sigurnosti (Elaborat zaštite na radu i Elaborat o zaštiti od požara i eksplozija), koji će, prema odredbi ovog ESMP, uključiti Plan upravljanja u slučaju nesreća (MPCA); i
- (iv) Praktični plan provedbe ESMP i, između ostalog, detaljan Plan upravljanja otpadom (WMP).

Dodatni zahtjev za Izvođača, kako je predviđeno ovim ESMP, jest izraditi i podnijeti detaljan Plan upravljanja saobraćajem (TMP) 30 dana prije početka radova (u skladu s Dodatkom 4. Upravljanje sigurnošću saobraćaja na cestama OUOD -a). TMP također uključuje upravljanje saobraćajem prema sezoni, naročito pokušavajući minimizirati učinke tokom ljetnih mjeseci.

U okviru Projekta, JP Ceste FBH je pripremilo je Okvir politike preseljenja (RPF) koji pojašnjava principe eksproprijacije/preseljenja zemljišta i naknade, organizacijskih aranžmana i postupaka planiranja eksproprijacije/preseljenja zemljišta. RPF služi kao vodič za

⁵ *Pravilnik o organizaciji gradilišta, obveznoj dokumentaciji na gradilištu i sudionici u građenju (Službeni glasnik FBiH br. 48/09)*

pripremu RAP-a koji je potreban ukoliko na projektu postoji potreba za otkup zemljišta. Ovaj pod projekat je uključen u Integralni RAP, usaglašen i objavljen u martu 2016.

7.1. MJERE UBLAŽAVANJA U FAZI PRIJE POČETKA GRAĐEVINSKIH RADOVA

7.1.1. Izvođač

JP Ceste FBH će osigurati kroz ugovorne odredbe da se građevinska djelatnost obavlja bez opasnosti po zdravlje i sigurnost svih radnika i lokalne zajednice. Stoga će Izvođač planirati, koordinirati, nadzirati i pratiti poduzete aktivnosti kako bi učinkovito smanjili rizike koji se pojave tokom rada.

ESMP je sastavni dio TD (tenderske dokumentacije) i Ugovora za izvođenje radova. Izvođačeva obaveza je uključiti provedbu mjera za zaštitu okoliša i minimiziranje društvenih rizika u ukupne troškove.

Izvođač će morati dati kratku izjavu koja potvrđuje da:

- Su uvjeti ESMP procijenjeni i uključeni u cijenu ponude,
- Izvođač radova ima kvalificiranu i iskusnu osobu u Izvođačevom timu koja će biti odgovorna za ispunjenje zahtjeva zaštite okoliša i društvene odgovornosti ESMP.
- Izvođač će se pridržavati važećih zakona BiH i FBiH, EU standarda i zahtjeva Svjetske banke, uključujući relevantne operativne politike, ovog ESMP-a, OUOD-a i Smjernica za zaštitu okoliša, zdravlje i sigurnost, gdje je to primjenjivo.

Sljedeći ugovorni uvjeti primjenjuju se na Izvođače radova koji su zaposleni od strane JP Ceste FBH:

- Izvođač će morati pripremiti CSOP specifičan za određenu lokaciju u skladu sa zahtjevima ovog ESMP. Prije dostavljanja ugovora i potpisivanja, svi dostavljeni CSOP-ovi će službeno pregledati JP Ceste FBH.
- Izvođač će dostaviti službena pisana izvješća JP Ceste FBH u skladu sa zahtjevima iz PUOD koji je dio ovog dokumenta;
- JP Ceste FBH je odgovorno za upoznavanje svih Izvođača radova, podugovarača i osoblja koje rade na Projektu na sadržaju i odredbama ovog ESMP-a i svim kaznama koje proizlaze iz neusklađenosti s njima;
- Izvođač je odgovoran za obavještavanje JP Cesta FBH odmah nakon primitka bilo kakvih žalbi ili pritužbi, kao i odmah nakon utvrđivanja i provedbe svih korektivnih radnji. Izvođač će obavijestiti podnositelja pritužbe o mehanizmu za rješavanje pritužbi. Sve pritužbe će biti registrirane u Centralnom odjelu za povratne informacije (CFD) i prijavljene u Centralni registar pritužbi. Izvođač će popuniti obrasce za podnošenje pritužbe navedene u Dodatku 2. ovog ESMP-a na redovnoj osnovi. Izvođač će na mjesečnoj bazi dostavljati izvješnjaci o pritužbama Investitoru.

Izvođač će mjesечно dostavljati izvješaje o upravljanju i praćenju uvjeta rada direktnih i indirektnih radnika na gradilištu i osigurati postojanje sistema za praćenje usklađenosti s radnim, zdravstvenim i sigurnosnim standardima.

Izvođač mora:

- osigurati da svi radnici moraju biti u skladu sa svim državnim / federalnim zakonima o radu i zdravlju i sigurnosti, kao i svim drugim relevantnim standardima, uključujući smjernice EHS. Svjetske banke i bit će odgovoran ako ih ne zadovolji,
- će biti odgovoran za sve aktivnosti poduzete od njegovih kooperanata,
- održavat će redovitu učinkovitu dvosmjernu komunikaciju sa svim zaposlenicima, razmjenjivati informacije i pomagati odmah u rješavanju nepredviđenih problema.

Predložene mjere ublažavanja će biti dodane u tendersku dokumentaciju i u ugovor sa Izvođačem. ESMP je sastavni dio programa rada i kao takav će biti dostavljen Izvođaču.

Tokom faze izgradnje, Izvođači će dodijeliti odgovornost nadgledanja svakodnevnog usklađivanja sa ESMP-om starijim članovima osoblja. Izvođači će biti odgovorni za provedbu svih mjera uključenih u SS ESMP za sve aktivnosti poduzete u smislu ugovora o izgradnji (uključujući rad podizvođača). Usklađenost Izvođača s tim mjerama ocjenjuje tim za nadzor nad izvođenjem radova koji imenuje JP Ceste FBiH, u skladu s Uredbom o uređenju gradilišta, obaveznoj dokumentaciji na gradilištu i učesnicima u građenju FBiH.

7.1.2. Otkup zemljišta i nedobrovoljno preseljenje

Akcijski plan preseljenja je urađen za ovaj i druge pod projekte. RAP je javno konsultovan i objavljen u martu 2016. godine. S obzirom da je do vremena izrade ovog ESMP-a došlo do manjih izmjena projekta i smanjenja obima eksproprijacije, umjesto RAP-om predviđene 61 privatne i 1 javne parcele ekproprisat će se 22 privatne i 4 javne parcele. 2, od ove 22 parcele nisu bile predmetom obrade u integrisanom RAP-u, te će one biti predmetom ažuriranja integrisangog RAP-a pri čemu će se za iste uraditi i popis i socio-ekonomski anketa (po potrebi).

Kompenzacija za ekspropriisano zemlju bit će data predmetnom vlasniku/korisniku u skladu sa odredbama RAP-a.

Sav otkup zemljišta i eksproprijacija bit će provedeni u skladu sa važećom zakonskom legislativom u FBiH (posebno, Zakon o eksproprijaciji), odredbama Operativne politike Svjetske bake OP 4.12. Nedobrovoljno preseljenje i odredbama datim u integrisanom RAP-u.

Svi vlasnici i korisnici parcela i pogodjene imovine na dan Isključnog datuma, ispunjavaju uslove za određenu vrstu kompenzacije ili pomoći, kao što je navedeno u Matrici prava u integrisanom RAP-u, bez obzira da li su sa ili bez potpuno priznatog prava vlasništva.

Nadoknada će se uvijek izvršiti prije ulaska u posjed ili stjecanja vlasništva nad imovinom korisnika eksproprijacije. Zemljište se ne može fizički preuzeti (tj. Svi građevinski rad ili radovi rekonstrukcije ne mogu biti započeti) prije nego što je nadoknada isplaćena pogodjenim osobama.

Svi vlasnici i korisnici zemlje biće informisani, smišljeno konsultovani i podstaknuti da učestvuju u toku procesa otkupa zemljišta, u skladu sa objavljenim informacijama i usaglašenim zahtjevima u integrisanom RAP-u.

Dodatno, osmišljen je efektivan mehanizam za pritužbe za blagovremeno primanje i odgovaranje na upućene prigovore oko plaćanja naknada i preseljenja podnešenih od strane lica koja su pogodjena ovim projektom, na način opisan detaljnije u Poglavlju 10.2.1 ovog ESMP-a (Mehanizam za pritužbe).

7.2. MJERE UBLAŽAVANJA U FAZI IZGRADNJE

7.2.1. Upravljanje okolišem

Tokom faze izgradnje, Izvođač će dodijeliti odgovornost nadgledanja svakodnevne usklađenosti s ESMP-om vodećem inžinjeru.

Izvođač će biti odgovoran za provedbu svih mjera uključenih u ESMP za sve aktivnosti poduzete u smislu ugovora o izgradnji (uključujući rad podizvodača).

Usklađenost izvođača sa odredbama ESMP-a procjenjivat će Nadzorni inžinjer imenovan od strane JP Ceste FBiH, u skladu sa Uredbom o uređenju gradilišta, obaveznoj dokumentaciji na gradilištu i učesnicima u građenju FBiH ("Službene novine FBiH", br. 48/09, 75/09 i 93/12).

Pregled usklađenosti će Izvođač mjesečno dostavljati JP Cesta FBiH. O neusklađenostima, incidentima i odstupanjima od ESMP-a biti će obaviješteni JP Cesta FBiH ili nadzorni inžinjer, što je prije moguće, u roku od 24 sata od trenutka nastanka, pri čemu će JP Cesta FBiH reagirati na pojavu čim prije i primijeniti korektivne mjere s rokom za njihovo poduzimanje.

Sve mjere ublažavanja navedene su u Tabeli 7. Plana upravljanja okolišem i socijalnim aspektima.

7.2.2. Zdravlje i sigurnost

Radovi na rekonstrukciji rasrsnice mogu predstavljati zdravstvene i sigurnosne rizike za građevinske radnike i posjetitelje gradilišta. Korisnici cesta i građevinski radnici bit će izloženi riziku od: bio-fizikalnih faktora rizika za zdravlje (npr. buka, prašina, hemikalije, građevinski materijal, kruti otpad, otpadne vode, vektorske bolesti i sl.), i saobraćajnih nesreća uslijed saobraćaja teških građevinskih strojeva tokom izgradnje.

Stoga je Izvođač dužan:

- osigurati da samo ispravno obučeni/ licencirani ljudi rade sa teškim strojevima,
- provesti odgovarajuće sigurnosne standarde za sve radnike i posjetitelje lokacije, koji ne bi smjeli biti niži od onih utvrđenih međunarodnim standardima⁶, uz pridržavanje nacionalnih standarda FBiH,
- osigurati osnovne sigurnosne značajke za posjetitelje, kao što su znakovi upozorenja za zaštitu i zabranu pristupa nesigurnim područjima ili obavezu svakog posjetitelja da nosi kacigu prije ulaska u gradilište,
- osigurati radnicima sigurnu i zdravu radnu okolinu, uzimajući u obzir inherentne rizike u svojoj posebnoj aktivnosti sanacije cesta i specifičnim vrstama opasnosti na radnim područjima,
- osigurati ličnu zaštitnu opremu (PPE) za radnike, kao što su sigurnosne čizme, kacige, maske, rukavice, zaštitna odjeća, zaštitne naočale, zaštitne naočale za cijelo lice i zaštitu ušiju. Održavanje PPE pravilnim čišćenjem prljave opreme i zamjenom oštećene sa novom.
- u sigurnosne procedure uključiti pružanje informacija, obuku i zaštitnu odjeću radnicima uključenim u opasne operacije i pravilno obavljanje njihovog posla.
- imenovati voditelja za zaštitu okoliša, zdravlje i sigurnost kako bi se brinuli za zdravlje i sigurnost radnika.

7.2.2.1. Sigurnosni aranžmani

Izvođač bi trebao osigurati da se svi mogući rizici velikih razmjera tokom rada eliminiraju ili svedu na minimum. Kako bi se spriječila mogućnost nesreća većeg razmjera, potrebno je planirati i razviti mjere za smanjenje štetnih utjecaja. Dužnost Izvođača je stvoriti Plan upravljanja u slučaju nesreća (MPCA).

MPCA treba uključiti organizacijsku strukturu, odgovornosti, postupke, komunikaciju, obuku, sredstva i druge mjere potrebne za pružanje odgovarajuće reakcije Izvođača u slučaju nesreća koje bi mogle nastati tokom projekta. Najvažnije stavke MPCA su sljedeće:

- Identificiranje potencijalnih opasnosti i nesreće velikih razmjera,
- opće procedure za sve izvanredne situacije i nesreće koje se mogu pojaviti tokom Projekta zbog prirodnih nepogoda, nedostataka u opremi uslijed ljudskih pogrešaka,

⁶ - Konvencija o zdravlju i sigurnosti na radu, 1981. (br. 155)

- Promotivni okvir Konvencija o zdravlju i sigurnosti na radu , 2006. (br. 187)

- Direktiva o zdravlju i sigurnosti na radu 89/391/EEC

- Smjernice Svjetske banke o zdravlju i sigurnosti na radu (30. april/ travanj 2007.)

- i druge preporuke i direktive EU.

- opis preventivnih mjera protiv nezgoda,
- osposobljavanje radnika za njihove uloge i odgovornosti prilikom nezgode,
- određivanje odgovorne osobe na licu mjesta,
- hitni postupci komunikacije,
- informacije i kontakti važnih lokalnih vlasti i hitnih službi,
- unutarnje i vanjsko upozorenje,
- planovi reagiranja za određene vrste opasnosti, primjerice medicinska pomoć, požar itd.

MPCA treba obuhvatiti:

- Plan odgovora u slučaju izljevanja,
- Pripravnost u hitnim slučajevima,
- Plan reagovanja u incidentnim situacijama

Izvođač je također obavezan da:

- Izvođač bi trebao osigurati prijenosne toalete na gradilištima, ako cca 25 ljudi radi mjesec dana po cijeli dan. Mjesto prijenosnih objekata mora biti najmanje 6 m od odvodnog sistema i površinskih voda. Ovi prijenosni toaleti trebaju se čistiti jedanput dnevno, a svu kanalizaciju treba napumpati iz spremnika za prikupljanje jednom dnevno i treba ih dovesti do uobičajenog septičkog spremnika za daljnje postupanje.
- Izvođač bi trebao osigurati građevinskim radnicima na svim gradilištima flaširanu vodu za piće.

Izvođač je dužan osigurati gradilište u skladu s Pravilnikom o zaštiti na radu i osigurati odgovarajuću opremu.

U slučaju neispunjavanja uvjeta, izvođač će biti odgovoran u skladu sa Zakonom o zaštiti rada.

7.2.2.2. Prva pomoć

Izvođač će:

- osigurati da su objekti koji pružaju zdravstvenu zaštitu i prvu pomoć lako dostupni. Prikladno opremljene stanice prve pomoći moraju biti lako dostupne na čitavom radnom području,
- dokumentirati i prijavljivati nezgode, bolesti i nezgode na radnom mjestu,
- spriječiti nezgode, ozljede i bolesti koje potječu iz, u vezi sa, ili nastaju tokom rada, što je moguće više smanjiti mogući uzrok opasnosti na način koji je u skladu s dobrom međunarodnom praksom;

- utvrditi potencijalne opasnosti za radove, posebno one koji bi mogli predstavljati prijetnju po život i pružiti potrebne preventivne i zaštitne mjere;
- osigurati da se vozači gradilišta strogo pridržavaju pravila vožnje,
- osigurati odgovarajuću rasvjetu uz cestu.

7.2.3. Saobraćaj i sigurnost saobraćaja na cesti

Izvođač će izraditi Plan organizacije gradilišta (CSOP) koji uključuje pripremu i organizaciju gradilišta tokom i nakon izgradnje, uključujući ceste na gradilištu, tj. Plan upravljanja saobraćajem (TMP). Saobraćaj na gradilištu treba regulirati na isti način kao i na javnim cestama.

Izvođač je dužan:

- pripremiti i dostaviti TMP JP Ceste FBH na odobrenje, najkasnije 30 dana nakon početka radova na bilo kojoj komponenti projekta uključenoj u preusmjeravanje i upravljanje saobraćajem;
- u svrhu neprekinutog kretanja saobraćaja tokom rekonstrukcije raskrsnice, uključiti u TMP sljedeće dijelove: detaljne crteže saobraćajnih rješenja prikazom svih zaobilaznica, privremenih cesta, privremenih okretišta, potrebnih ograda, signalizacije/ rasvjete, saobraćajnih znakova itd.;
- osigurati signalizaciju na strateškim mjestima;
- Instalirati i održavati informativnu tablu na svakoj važnoj raskrsnici, na cestama koje će se koristiti tokom rekonstrukcije, na kojoj će biti jasno naznačeni sljedeći podaci na lokalnom jeziku:
 - Lokacija; oznaka postaje i naziva mjesta,
 - Trajanje gradnje,
 - Period odvijanja saobraćaja po alternativnoj ruti za vrijeme trajanja građevinskih radova
 - Ime i adresu za kontakt/ telefonski broj odgovornog osoblja,
 - Ime i adresu za kontakt/ telefonski broj Izvođača,
 - Iskrena isprika zbog prouzrokovanih neugodnosti.

Zakon o cestama FBH, član 77., propisuje da se za svaku gradnju na javnoj cesti, za radove na redovnom održavanju ili za bilo koji drugi posao u saobraćaju, mora uspostaviti odgovarajuća privremena oznaka. Odnosno, saobraćaj se mora regulirati na način koji će garantirati sigurnost saobraćaja s minimalnim poremećajima.

Odgovarajuća oznaka odredit će se na temelju Pravilnika o saobraćajnim znakovima (Pravilnik o saobraćajnim znakovima i znakovima na cestama, načinima obilježavanja i preprekama na cestama i znakovima koje bi ovlaštena osoba mogla dati sudionicima u saobraćaju ("Službene novine BiH", br. 16/07)) i u skladu sa Smjernicama za projektovanje, izgradnju, održavanje i nadzor cesta (Sarajevo/ Banja Luka 2005).

TMP treba sadržavati pojedinosti o sljedećem:

- Planu gradnje po fazama,
- Početku i trajanju radova,
- Pregledu postojećih uvjeta u blizini gradilišta,
- Utvrđivanju pogodjenih područja,
- Mjerama ublažavanja,
- Planu javnog prevoza, npr. Raspored javnog prevoza te promjene u istom
- Planovima cirkulacije, uključujući zone ulaska i izlaza, trase za vuču materijala, tačke preokreta, parkirališta, zone međusobnog povezivanja s drugim cestama itd.
- Površinama za kretanje pješaka i vozila,
- Kontroli saobraćaja za svaku očekivanu intervenciju, uključujući prikaz prepreka, staze, plan saobraćajne snalizacije, znakove upozorenja itd.
- Zahtjevima za specijalna vozila, naprimjer vangabaritna,
- Gradilišnim cestama (pristup, rampe, utovar, istovar),
- Priključnim cestama za opskrbu vozila i skladištenje materijala,
- Očekivanoj interakciji pješaka i vozila,
- Ulozi i odgovornosti osoba na gradilištu u vezi s upravljanjem saobraćajem,
- Uputama o postupcima kontrole saobraćaja, uključujući hitne situacije.

TMP bi također trebao sadržavati upute za odgovarajuću komunikaciju sa stanovništvom koje je pogodjeno građevinskim radovima i pravovremeno informiranje o promjenama u odvijanju saobraćaja/ blokade ceste.

TMP treba redovno pratiti (odgovornost nadzornog inžinjera) i revidirati kako bi se osigurala učinkovita primjena i uzele u obzir sve promjene na gradilištu. Svi radnici na gradilištu trebali bi se upoznati s TMP-om.

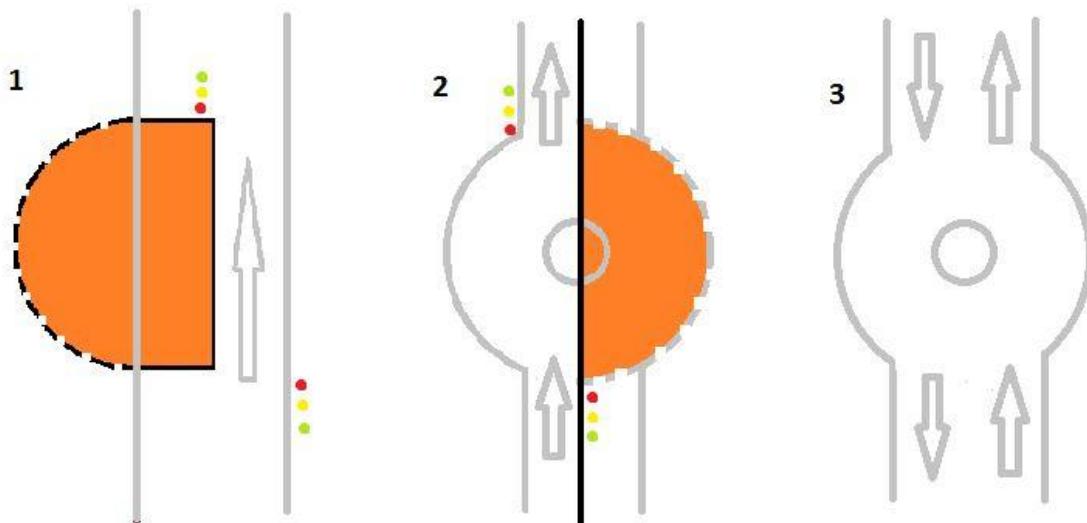
Mjere sigurnosti saobraćaja predviđene tokom faze izgradnje uključuju vertikalnu i horizontalnu signalizaciju, sukladno Pravilniku o saobraćajnim znakovima (Pravilnik o saobraćajnim znakovima i znakovima na cestama, načinima obilježavanja i preprekama na

cestama i znakovima koje bi ovlaštena osoba mogla dati sudionicima u saobraćaju ("Službene novine BiH", br. 16/07)) kao što je prikazano na slici 14.

Organizacija saobraćaja će se odvijati u tri faze kako je prikazano na slici 13:

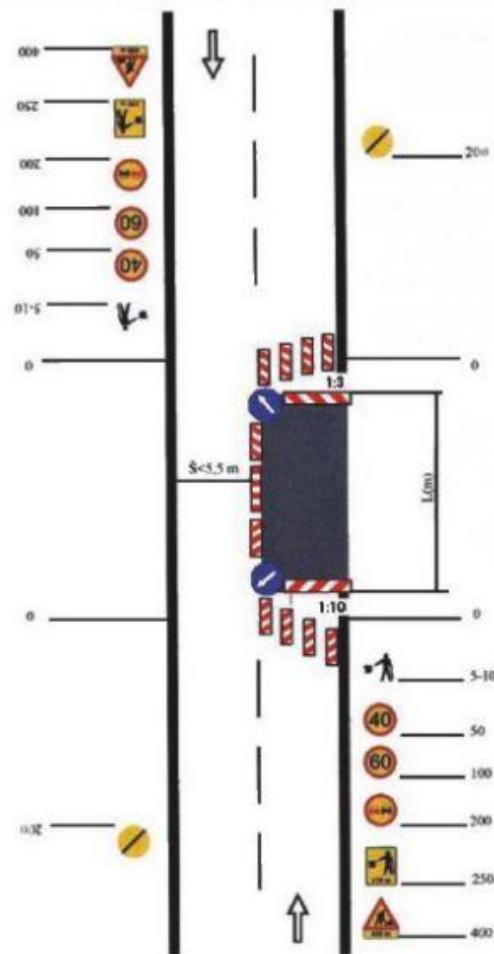
1. Za vrijeme izvođenja radova na jednoj strani kružne raskrsnice saobraćaj će se odvijati dvosmjerno na drugoj strani.
2. Za vrijeme izvođenja radova na drugoj strani kružne raskrsnice saobraćaj će se odvijati dvosmjerno na već izgrađenoj strani
3. Kada se raskrsnica završi saobraćaj će se odvijati normalno

Slika 13: Šema odvijanja saobraćaja za vrijeme izvođenja radova

area under construction

Izvor: JP Ceste FBiH

Slika 14: Šema saobraćajne signalizacije za vrijeme izvođenja radova

Izvor: JP Ceste FBiH

7.2.4. Sigurnost gradilišta

Izvođač će osigurati gradilište. Građevinsko zemljište mora biti obilježeno tablom sa podacima o radovima i učesnicima u građenju (ime investitora, ime izvođača, ime projektanta, ime i vrsta gradnje, početak i završetak radova). Ove mjere su neophodne kako bi Izvođač mogao osigurati sigurnost gradilišta i zabraniti ulazak od neovlaštenih osoba.

Elaborat o sigurnosti na radu i Elaborat o zaštiti od požara i eksplozije trebaju uključivati detaljne mjere sigurnosti na gradilištu kako bi se osigurala sigurnost mesta i uklonili mogući rizici i štetni utjecaji na zaposlenike i neovlaštene osobe.

7.2.5. Eksproprijacija, nedobrovoljno preseljenje i ograničenje pristupa

Ne očekuje se da će biti potrebno privremeno otkupiti privatno ili javno zemljište radi smještaja mašina i deponovanja materijala. Mašine i materijali će biti deponovani na zemljište koje je u vlasništvu Investitora a nalazi se u blizini projektne dionice. Međutim, ako privremeno izuzimanje privatne zemlje bude neophodno za vrijeme izvođenja radova, isto će biti dogovorenog sa vlasnicima a naknada će biti isplaćena u skladu sa odredbama Integriranog RAP-a i to prije izuzimanja. Izvođač je odgovoran da radovi teku u pravom smjeru.

Građevinske aktivnosti mogu pruzrokovati štetu na zemljišnim parcelama i ogradama uslijed odlaganja građevinskog otpada i parkiranja teških građevinskih strojeva. Prije aktivnosti ove vrste isto će biti dogovorenog sa predmtnim vlasnicima a naknada će biti isplaćena u skladu sa odredbama Integriranog RAP-a.

U ovom trenutku se ne očekuje onemogućavanje pristupa. Međutim, moguća je pojava otežanog pristupa za vrijeme izvođenja radova i saobraćajnih gužvi. Zbog toga građani moraju biti upoznati sa nadolazećim radovima, očekivanim trajanjem radova, alternativnim prvcima itd., putem informativne table na gradilištu, putem lokalnih novina, općinske informativne table i putem web stranice JP Ceste FBiH čim se potpiše ugovor sa izvođačem radova. Nadalje, siguran i bezbjedan pristup svim okolnim poslovnim objektima i stambenim objektima mora biti obezbjeđen svo vrijeme odvijanja radova. Ukoliko ograničavanja pristupa ne može biti izbjegnut vlasnik će biti na vrijeme obavješten. Trajanje ograničenog pristupa će se usaglasiti sa vlasnikom. Sva plaćanja će biti izvršena u skladu sa provizijama određenim inegriranim RAP-om i RPF-om.

7.3. MJERE UBLAŽAVANJA FAZI KORIŠTENJA

Potrebno je da JP Ceste FBiH izvrši upute navedene u Tabeli 7. Plana upravljanja okolišem i socijalnim utjecajima u fazi korištenja.

7.4. SAŽETAK MJERA UBLAŽAVANJA UTJECAJA

Table 7: Plan upravljanja okolišnim i socijalnim utjecajima

Utjecaj/Problem	Mjera ublažavanja	Procjena troškova (US\$)		Institucionalna odgovornost		Komentar
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
FAZA PRIJE IZGRADNJE						
▪ Ograničenje pristupa.	▪ Izrada TMP.	Uključeno u ponudu	Interni resursi	Izvođač radova	JP Ceste FBiH	
▪ Uticaji na životne uvjete.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Informisanje lokalnih zajednica o obimu i trajanju radova prije početka građevinskih radova, putem lokalnih novina, oglasnih ploča općine i web stranice kao i preko web stranice JP Ceste, čim se ugovor potpiše ▪ informisanje korisnika puta putem ploče za informacije o gradilištu i informativnog letka na gradilištu 	Interni resursi	Interni resursi	JP Ceste FBiH	JP Ceste FBiH	Korisnici puteva se redovno obavještavaju o građevinskim radovima na putevima preko radio-vijesti i saopštenja auto-moto kluba
▪ Eksproprijacija, nedobrovoljno preseljenje i ekonomsko premještanje	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Postupak eksproprijacije provodiće se u skladu sa važećom legislativnom u FBiH i Integriranim Planom preseljenja (RAP) ▪ Naknada za eksproprijano vlasništvo biće isplaćena prije ulaska u posjed od strane korisnika eksproprijacije ▪ Novčana naknada bit će isplaćena po zamjenskoj vrijednosti u skladu s Matricom prava iz integriranog 	Interni resursi	Interni resursi	JP Ceste FBiH Grad Bihać		

Utjecaj/Problem	Mjera ublažavanja	Procjena troškova (US\$)		Institucionalna odgovornost		Komentar
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
	<p>RAP-a.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sve osobe, na koje se eksproprijacija odnosi, biće obaviještene, odgovarajuće konsultovane i ohrabrene da učestvuju u toku postupka eksproprijacije, u skladu s obavještenjima i zahtjevima za konsultacije, postavljenim u integriranom RAP-u. ▪ Osiguranje efektivnih mehanizama za pritužbe za pravovremeni prijem i obradu informacija o zabrinutosti uključenih osoba vezano za naknade i preseljenje, na način detaljnije opisan u Poglavlju 10.2.1 ovog ESMP (Mehanizam za pritužbe). 					
▪ Usklađenost sa nacionalnim zakonodavstvom	▪ Pribavljanje svih potrebnih dozvola za implementaciju projekta.	Interni resursi	Interni resursi	JP Ceste FBiH + Projektant	Tijelo koje izdaje dozvole i saglasnosti	▪ Prevencija negativnih uticaja
▪ Ograničenja upotrebe zemljišta i štete na privatnim posjedima i u poslovanju.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izbjegavati privatno vlasništvo gdje je god to moguće; ▪ Izvođač je organizirati gradilište u saradnji I uz saglasnost Grada Bihaća; ▪ U slučaju da se ne može izbjeći povremeno korištenje zemljišta, pogodenim vlasnicima/ korisnicima će biti obezbeđena naknada (primjena RPF-a i RAP-a), kao i naknada za nemogućnosti daljeg predviđenog korištenja zemljišta 	Interni resursi	Interni resursi	Izvođač radova + JP Ceste FBiH	JP Ceste FBiH	Ukoliko se povremena upotreba zemljišta ne može izbjegći, to će biti dogovorenog sa vlasnikom a naknada će biti isplaćena prije pristupa zemljištu

Utjecaj/Problem	Mjera ublažavanja	Procjena troškova (US\$)		Institucionalna odgovornost		Komentar
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
▪ Stvaranje radnih mesta i uticaji na lokalno poslovanje	▪ Unaprijed obavijestiti javnost o građevinskim radovima, kako bi se omogućilo privrednicima i radnicima u toj oblasti da se pripreme za potražnju na tržištu putem lokalnih novina, oglasne ploče i internet stranice općine kao i preko web stranice JP Ceste odmah po potpisivanju ugovora	Interni resursi	Interni resursi	JP Ceste FBiH	Izvođač radova + JP Ceste FBiH	▪ Primjenjivo ako je Izvođaču potrebna nova radna snaga
FAZA IZGRADNJE						
▪ Ograničenje pristupa.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sprovođenje odredbi o pravovremenu informisanju građana putem medija o predstojećim građevinskim radovima, očekivanom trajanju radova, alternativnim prvcima itd., putem informativne brošure na gradilištu, lokalnih novina, oglasne ploče i internet stranice općine, kao i preko internet stranice JP Ceste odmah po potpisivanju ugovora; ▪ Osiguranje sigurnosg i neometanog pristupa svim obližnjim poslovnim objektima, trgovinama i stambenim objektima u vrijeme izvođenja radova; ▪ Ako nije moguće izbjegći ograničenje priistupa, vlasnik će o tome biti blagovremeno obaviješten. Trajanje ograničenja će se dogоворити sa vlasnicima. Biće plaćene sve odgovarajuće naknade, u skladu sa odredBma utvrđenim u integriranom RAP-u i RPF-u ▪ Implementacija TMP-a. 	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač radova	Nadzorno tijelo*	Nadzorno tijelo će imenovati Investitor: JP ceste FBiH

* Nadzorno tijelo će biti Konsultant kojeg imenuje JP Ceste FBiH prema federalnom zakonodavstvu

Utjecaj/Problem	Mjera ublažavanja	Procjena troškova (US\$)		Institucionalna odgovornost		Komentar
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
▪ Uticaji na životne uvjete lokalnog stanovništva	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pružanje blagovremenih informacija građanima o bilo kakvim smetnjama i neugodnostima; putem informativne brošure na gradilištu, lokalnih novina, oglasne ploče I internet stranice općine, kao i preko internet stranice JP Ceste, odmah po potpisivanju ugovora. ▪ Implementacija TMP-a; ▪ Implementacija CSOP-a; ▪ Implementacija ESMP odredbi. 	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	JP Ceste FBiH (pružanje informacija građanima) + Izvođač radova(praćen je odredbi TMP, CSOP, ESMP	Nadzorni organ*	
▪ Uticaji na lokalni saobraćaj <ul style="list-style-type: none"> ▪ povećanje lokalnog saobraćaja, uključujući teške mašine i kamione, ▪ korištenje samo jedne trake što dovodi do zastoja ograničenja pristupa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Implementacija TMP-a; ▪ Uvođenje odgovarajuće signalizacije i znakova upozorenja; ▪ Prilagođavanje radnog vremena veličini saobraćaja, npr. Izbjegavanje transporta u vršnim satima; ▪ Sistem upravljanja saobraćajem I obuka osoblja, specijalno za pristup gradilištu I okolni teški saobraćaj; ▪ Osiguranje sigurnih prolaza I prelaza za pješake gdje su pješački tokovi u koliziji 	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ *	U suradnji sa lokalnim Ministarstvom unutarnjih poslova
▪ Privremeno zauzimanje parcela u privatnom ili javnom vlasništvu u slučaju nepredviđenih događaja	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Izbjegavanje privremenog zauzimanja parcela u privatnom vlasništvu ▪ U slučaju da izbjegavanje nije moguće, minimizirati površinu koja se koristi, uticaje na vegetaciju i implementacija odredbi RPF-a i RAP-a za privremeno zauzimanje 	Interni resursi	Interni resursi	JP Ceste FBiH	Izvođač radova	

Utjecaj/Problem	Mjera ublažavanja	Procjena troškova (US\$)		Institucionalna odgovornost		Komentar
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
▪ Emisije u zrak: -izduvni gasovi -prašina	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Visokokvalitetna fosilna goriva (sa niskim procentom sumpora i olova) moraju se koristiti za građevinske mašine i opremu; ▪ Sve mašine i vozila koja se koriste za izgradnju / rekonstrukciju / rehabilitaciju moraju imati upotrebne dozvole; ▪ Vozila se moraju redovno održavati; ▪ Potrebno je koristiti opremu sa ugrađenim filterima za smanjenje emisije čadī; ▪ Kada nisu u upotrebi, oprema i mašine se moraju ugasiti; ▪ Maksimalna brzina vozila na neasfaltiranom putu treba biti ograničena na 20 km/h; ▪ Gradilište se mora polijevati vodom da se sprječi pojava prašine (u područjima sa suhim tlom gdje radovi proizvode prašinu) ▪ Pjesak i šljunak moraju biti transportovani pokrivenim kamionima. 	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač radova	Nadzorni organ *	
▪ Povećan nivo buke i vibracija: - emisija buke i smetnje izazvane bukom; - vibracije	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ograničavanje vremena izvođenja radova samo na dan (dan: 06:00 do 22:00, noć: 22:00-06:00) ▪ U slučaju pritužbi lokalnog stanovništva zbog buke, mora se ograničiti istovremena upotreba mašina koje 	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač radova	Nadzorni organ *	▪ Povećan nivo buke i vibracija: - emisija buke i smetnje izazvane

* Nadzorni organ će biti Konsultant kojeg imenuje JP Ceste FBiH prema federalnom zakonodavstvu

Utjecaj/Problem	Mjera ublažavanja	Procjena troškova (US\$)		Institucionalna odgovornost		Komentar
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
	<p>proizvode buku iznad 70 dB;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ U slučaju pritužbi lokalnog stanovništva zbog buke mora se manjiti broj kamiona koji dnevno dolaze na gradilište ▪ Sve mašine i vozila koji se koriste za izgradnju / rekonstrukciju / rehabilitaciju moraju imati upotrebljene dozvole; ▪ Oprema i mašine koji se ne koriste moraju biti ugašeni; ▪ Maksimalna brzina vozila na neasfaltiranom putu treba biti ograničenai na 20 km/h; 					bukom; - vibracije
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Emisije u vodu - moguća kontaminacija površinskih voda 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Osigurati postojanje plana za hitne slučajeve, kojim se sprječavaju curenja i razlijevanja koja se mogu pojaviti u slučaju nesreće. ▪ Sprječiti aktivnosti popravki, rukovanja mašinama, gorivima ili mazivima na prostorima koji nisu specijalno određeni za ove aktivnosti ▪ <i>Odgovarajuće odlaganje otpada i odvajanje opasnog otpada, kao i angažovanje ovlaštenih kompanija za konačno odlaganje otpada;</i> ▪ <i>Moraju se koristiti sistemi za sakupljanje ulja i goriva, kako bi se sprječilo curenje;</i> ▪ Radi prevencije curenja, vozila i mašine moraju se redovno održavati 	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ*	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Degradacija tla i emisije u tlo: - kontaminacija tla uljem, gorivnom i drugim opasnim materijama 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pravilno odlaganje otpada; odvajanje opasnog otpada; angažovanje ovlaštenih kompanija za konačno odlaganje otpada; kamioni za konačno deponovanje materijala posebno uklonjenog asfalta, evidencija o količini otpada; 	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ*	

Utjecaj/Problem	Mjera ublažavanja	Procjena troškova (US\$)		Institucionalna odgovornost		Komentar
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sistemi za prikupljanje ulja i goriva bi trebali biti ugrađeni radi sprječavanja curenja 					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Smenjenje estetskih vrijednosti zemljišta uslijed organizacije gradilišta 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zemljište predviđeno za korištenje u okviru Projekta može biti korišteno samo za građevinske aktivnosti te nikakvo drugo zemljište nije na raspolaganju za npr. odlaganje građevinskog materijala, parking teških mašina itd.; 	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ *	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Neadekvatno upravljanje saobraćajem tokom izgradnje: - zagušenje saobraćaja i opstrukcije na cestovnim dionicama 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Implementacija EMP koja obuhvaća: <ul style="list-style-type: none"> - Projektiranje i implementaciju TMP-a, - Postavljanje adekvatne saobraćajne signalizacije. 	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ *	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Neadekvatno postupanje sa otpadom 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Implementacija WMP-a koja će osigurati okolinski ispravno prikupljanje otpada, njegovo skladištenje, transport i konačno zbrinjavanje, ili ponovnu upotrebu/reciklažu. ▪ Nije dozvoljeno skriveno uklanjanje otpada na gradilištu, uključujući otvoreno spaljivanje otpada. ▪ Otpad treba skladištiti u kratkom vremenskom periodu i treba ga ukloniti što prije. ▪ Otpad treba prvenstveno reciklirati ili ponovo koristiti gdje je to moguće, a zatim konačno zbrinuti. ▪ Na gradilištu nije dozvoljeno spaljivanje otpada otvorenom vatrom - Otpad koji se ne može ponovo upotrijebiti treba predati 	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ *	+ operator lokalnog upravljanja otpadom

* Nadzorni organ će biti Konsultant kojeg imenuje JP Ceste FBiH prema zakonodavstvu Federacije BiH

Utjecaj/Problem	Mjera ublažavanja	Procjena troškova (US\$)		Institucionalna odgovornost		Komentar
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
	<p>ovlaštenoj kompaniji ili agentu (vodiće se evidencija o vrstama i količinama otpada)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Lokacije za odlaganje građevinskog materijala određuje općina i sa njima treba upravljati na okolišno najefikasniji način. 					
▪ Neadekvatna organizacija gradilišta	▪ Implementacija CSOP-a	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ*	
▪ Neadekvatna sigurnost radnika	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sprovođenje mjera zaštite na radu: - Obezbjediti radnicima sigurno i zdravo radno okruženje, - Obezbjediti ličnu zaštitnu opremu, - Poštovati sigurnosne procedure, - Obezbjediti prenosive toalete, - Obezbjediti pitku vodu. 	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ*	
▪ Akcidentne situacije npr. izljevanje, curenje ulja, masti, goriva i sličnih opasnih materija	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Implementacija Plana upravljanja zaštitom životne sredine uključuje: <ul style="list-style-type: none"> - Plan za slučaj izljevanja, - Plan spremnosti za hitne slučajeve i reagovanje. ▪ Implementacija Plana upravljanja vatrom i eksplozijom, ▪ Implementacija Zakona o zaštiti na radu. 	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ*	

Utjecaj/Problem	Mjera ublažavanja	Procjena troškova (US\$)		Institucionalna odgovornost		Komentar
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
▪ Nabavka i transport materijala	▪ Implementacija CSOP-a kako bi se osiguralo da se materijali transportuju u pokrivenim vozilima kako bi se smanjili negativni uticaji na životnu sredinu.	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ*	
POSTUPANJE SA NALAZIŠTIMA U FAZI IZGRADNJE						
▪ Utjecaji na kulturno-historijsko naslijeđe	▪ Ako se na gradilištu ili blizu njega otkrije arheološko ili neko drugo nalazište, neophodna je trenutno obustaviti radove i obavijestiti lokalne vlasti;	Uključeno u građevinske radove	Uključeno u nadzor	Izvođač	Nadzorni organ*	U slučaju nalazišta koje spada u kulturno naslijeđe, radove nadzire ovlaštena institucija
FAZA KORIŠTENJA						
▪ Redovne aktivnosti tokom korištenja ceste	▪ Redovno održavanje cesta	Uključeno u radove na održavanju	Interni resursi	Izvođač radova redovnog održavanja	JP Ceste FBiH	

* Nadzorni organ će biti Konsultant kojeg imenuje JP Ceste FBiH prema zakonodavstvu Federacije BiH.

Utjecaj/Problem	Mjera ublažavanja	Procjena troškova (US\$)		Institucionalna odgovornost		Komentar
		Operativno	Implementacija	Operativno	Implementacija	
▪ Smanjenje sigurnosti na cesti zbog povećanja saobraćaja i brzine	▪ Redovno održavanje opreme i signalizacije na cesti	Uključeno u radove na održavanju	Interni resursi	Izvođač radova redovnog održavanja	JP Ceste FBiH	

8. PROGRAM MONITORING OKOLIŠA

Tabela ispod predstavlja plan monitoringa potreban za gradilište - napravljen u skladu sa mjerama za ublažavanje posljedica u svrhu izbjegavanja ili smanjenja negativnih utjecaja.

Prije početka radova, u skladu sa zahtjevima ESMP-a, i minimalnim zahtjevima monitoringa, koji su opisani u daljem tekstu, te bez ograničenja na ove zahtjeve, Izvođač radova će pripremiti detaljnu listu mjera ublažavanja i parametara koji će se pratiti, te će pripremiti podatke specifičnih početnih mjerena na lokaciji koji su predviđeni u programu monitoringa.

Plan monitoringa na gradilištu koriste Nadzorni inžinjeri JP Ceste FBiH. Potpisane liste će biti proslijedene JP Ceste FBiH, koje će biti odgovorno za monitoring/ praćenje i izvještavanje o usklađenosti.

JP Ceste FBiH će voditi registar pritužbi, koji će sadržavati sve informacije o problemima ili pritužbama koje je primila zajednica ili druge zainteresovane strane. To će uključivati: vrstu pritužbe, vrijeme i radnje za njihovo rješavanje i ishod.

Tabela 8: Plan monitoring okoliša i socijalnih aspekata

Potencijalni utjecaj	Koji parametar se prati?	Gdje će se vršiti monitoring?	Kako će se vršiti monitoring?	Kada će se vršiti monitoring?	Procjena troškova (US\$)		Odgovornost	
					Implementacija	Operativno		
FAZA PRIJE IZGRADNJE								
▪ Stvaranje radnih mesta i utjecaj na lokalna preduzeća	▪ Broj zaposlenih osoba iz lokalnog stanovništva, ▪ Pravovremeno informiranje lokalne zajednice	Šire područje izgradnje	Inspekcija	Prije izgradnje	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač	Izvođač
▪ Eksproprijacija, nedobrovoljno preseljenje i ekonomsko premještanje	▪ Implementacija zahtjeva RAP-a	JP Ceste FBH	Mjesečni i kvartalni interni izvještaji	Prije izgradnje	/	25000	Nadzorno tijelo + JP Ceste FBIH	Nadzorno tijelo + JP Ceste FBIH
▪ Privremeno zauzimanje zemljišnih parcela u privatnom vlasništvu u cilju izgradnje pristupnih puteva i smještaja osoblja, mašina i materijala	▪ Implementacija RAP odredbi	Gradilište	Vizuelni progled i inspekcije	Prije i za vrijeme izgradnje kad se ukaže potreba	Uključeno u nadzor	Uključeno u nadzor	Nadzorno tijelo + JP Ceste FBIH	Nadzorno tijelo + JP Ceste FBIH
FAZA IZGRADNJE								
▪ Ograničenja pristupa	▪ Uspostavljen TMP, ▪ Implementacija RPF-a, osigurani mehanizmi kompenzacije za privrednike kojima je ograničen pristup i ponovna uspostava pristupa	Gradilište	Vizuelni pregled	Nasumično provjeravanje najmanje jednom sedmično tokom izgradnje	Uključeno u nadzor	Uključeno u nadzor	Nadzorno tijelo + JP Ceste FBIH	Nadzorno tijelo + JP Ceste FBIH

Potencijalni utjecaj	Koji parametar se prati?	Gdje će se vršiti monitoring?	Kako će se vršiti monitoring?	Kada će se vršiti monitoring?	Procjena troškova (US\$)		Odgovornost	
					Implementacija	Operativno		
▪ Ograničenja upotrebe zemljišta i oštećenja privatne svojine (poljoprivredne parcele, linijski objekti i ograde) zbog odlaganja građevinskog otpada, kampova za radnike i parkiranja teških mašina	▪ Uspostavljen CSOP, ▪ Primjena odredbi RPF-a o postupcima kompenzacije u slučaju povremene upotrebe zemljišta koja se nije mogla izbjegći, naknada će biti obezbeđena pogodjenim vlasnicima/ korisnicima, ▪ Pritužbe (uključujući pritužbe radnika)	Gradilište	Vizualni pregledi	Nasumično provjeravanje najmanje jednom sedmično tokom izgradnje	Uključeno u nadzor	Uključeno u nadzor	Nadzorni organ + JP Ceste FBiH	Nadzorni organ + JP Ceste FBiH
▪ Utjecaji na lokalni saobraćaj (povećanje lokalnog saobraćaja, uključujući teške maštine i kamione, suženje puteva na samo jednu traku što uzrokuje zastoj u saobraćaju i ograničava pristup)	▪ Uspostavljen TMP, ▪ Struktura saobraćaja, ▪ Pravovremene informacije građanima	Na gradilištu i u okolini	Vizualni pregledi i inspekcija	Nasumično provjeravanje tokom sedmice	Uključeno u nadzor	Uključeno u nadzor	Nadzorni organ	Nadzorni organ
▪ Emisije u zrak: - izduvni gasovi, - prašina	▪ Nivo prašine (količina taložnih čestica i lebdećih čestica) ▪ Emisije izduvnih gasova od vozila i opreme ▪ (SO_2 , NO_2 , dim i PM_{10})	Gradilište	Mjerni uređaji	Kao bazna mjerena prije radova, tokom izgradnje kada je to potrebno i po pritužbama građana i radnika	-	500 USD/mjerenje	Izvođač	Ovlaštena laboratorija

Potencijalni utjecaj	Koji parametar se prati?	Gdje će se vršiti monitoring?	Kako će se vršiti monitoring?	Kada će se vršiti monitoring?	Procjena troškova (US\$)		Odgovornost	
					Implementacija	Operativno		
▪ Povećan nivo buke i vibracija: - nivo buke, - vibracije	▪ Nivo buke	U naseljenim mjestima u blizini gradilišta	Mjerni uređaji	Po nalogu nadzornog organa ili u slučaju pritužbi građana	-	500 USD/mjerenje	Izvođač + Nadzor	Ovlaštena laboratorija
▪ Emisije u vodu: - moguća kontaminacija površinskih voda	▪ Analiza parametara kvaliteta površinskih voda: - Hemijska analiza (PH vrijednost, zamućenost, provodljivost, temperatura, suspendirane čestice, KPK, BPK ₅ , azotna jedinjenja) - Standardne bakteriološke analize	Na vodotocima nizvodno, blizu gradilišta	Standardna laboratorijska oprema i metode monitoringa kvaliteta vode	Kao bazna mjerenja prije radova, tokom izgradnje kada je to potrebno i po pritužbama građana i radnika	-	1000 USD/mjerenje	Izvođač + Nadzor	Ovlaštena laboratorija
▪ Zagadjenje površinskih vodotoka	▪ Prisustvo uljanog filma u površinskim vodotocima	Na vodotocima nizvodno, blizu gradilišta	Vizualni pregled + Standardna laboratorijska oprema i metode monitoringa kvaliteta vode	Po nalogu nadzornog organa ili po prigovoru građana	-	500 USD/mjerenje	Izvođač + Nadzor	Ovlaštena laboratorija
▪ Emisije u vodu i tlo zbog nepravilnog rukovanja otpadom	▪ Uspostavljen CSOP, ▪ Uspostavljen WMP	Gradilište	Vizualni pregled, evidencija o odlaganju ili	Dnevno	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač + Nadzor	Izvođač

Potencijalni utjecaj	Koji parametar se prati?	Gdje će se vršiti monitoring?	Kako će se vršiti monitoring?	Kada će se vršiti monitoring?	Procjena troškova (US\$)		Odgovornost	
					Implementacija	Operativno		
			računi od deponija					
▪ Zagađenje tla	▪ Uspostavljen CSOP, ▪ Uspostavljen WMP	Gradilište	Visualni pregled	Redovno u toku odvijanja građevinskih radova	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač + Nadzor	Izvođač
▪ Upravljanje otpadom	▪ Implementacija CSOP-a WMP-a	Gradilište	Vizualni pregled, evidencija o odlaganju ili računi od deponija	Redovno tokom izgradnje. Evidencija i interni izvještaji o deponovanju vršiće se dnevno i mjesечно	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač + Nadzor	Izvođač
▪ Incidentne situacije, npr. prosipanje, curenje	▪ Implementacija EMP-a koja uključuje: - Plan za slučaj izljevanja, - Spremnost za hitne slučajeve i - Plan postupanja	Gradilište	Vizualni pregled	Dnevno	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač + Nadzor	Izvođač
▪ Nabavka materijala	▪ Implementacija CSOP-a (porijeklo materijala, saglasnosti za materijale i sl.)	Gradilište	Izvještaji	Dnevno	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač + Nadzor	Izvođač

Potencijalni utjecaj	<i>Koji parametar se prati?</i>	<i>Gdje će se vršiti monitoring?</i>	<i>Kako će se vršiti monitoring?</i>	<i>Kada će se vršiti monitoring?</i>	<i>Procjena troškova (US\$)</i>		<i>Odgovornost</i>	
					<i>Implementacija</i>	<i>Operativno</i>		
▪ Transport materijala	▪ Implementacija CSOP-a (porijeklo materijala, licence itd.)	Gradilište	Vizualni pregled	Dnevno	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač + Nadzor	Izvođač
▪ Sigurnost radnika	▪ Sprovođenje mjera zaštite na radu (zaštitna oprema, toaleti, voda za piće itd.)	Gradilište	Vizualni pregled	Dnevno	Uključeno u izvođenje radova	Uključeno u izvođenje radova	Izvođač + Nadzor	Izvođač

9. IMPLEMENTACIJA I IZVJEŠTAVANJE

9.1. IMPLEMENTACIJA PROJEKTA

JP Ceste FBiH je implementator projekta i odgovorno je za implementaciju i usklađenost projekta sa ESMP-om.

Javnost ima pravo da učestvuje direktno ili indirektno, uz mogućnost izražavanja svojih interesa i mišljenja u procesu donošenja odluka tokom svih projektnih aktivnosti.

Biće osigurana primjena svih utvrđenih mjera zaštite okoliša i društva kao i programa monitoringa okoliša. Izvođač radova će biti odgovoran za sprovođenje mjera za ublažavanje uticaja na okoliš tokom izgradnje. Izvođač će zapošljavati stručnjake za zaštitu okoliša, kako bi nadzirao sprovođenje odgovornosti Izvođača i biće u komunikaciji sa Investitorom. JP Ceste FBiH će osnovati Komisiju za pritužbe koja će zaprimati sve pritužbe tokom provedbe Projekta u skladu sa mehanizmima za pritužbe propisanim u EMP i ESMF za Program modernizacije magistralnih cesta Federacije BiH. Osim toga, Jedinica za implementaciju projekta JP Ceste FBiH uključuje eksperte iz oblasti okoliša i socijalnih pitanja. Za vrijeme implementacije projekta Investitor će nadgledati usklađenost Izvođača sa odredbama i ESMP-om.

Po završetku projekta, JP Ceste FBiH će biti zaduženo za upravljanje i održavanje objekata. Redovno i blagovremeno plaćanje će se vršiti u skladu sa planom monitoringa.

9.2. PROCES IZVJEŠTAVANJA

9.2.1. Izvođač radova- JP Ceste FBiH

Izvođač radova će pripremiti Izvještaj o usklađenosti sa ESMP-om u obliku mjesecnog izvještaja o napretku i dostaviti ga JP Ceste FBiH na lokalnom jeziku (B/H/S i na engleskom, u printanom i digitalnom obliku.)

Proces izvještavanja u slučaju neočekivanih situacija ili ugrožavanja okoliša i društva mora biti neposredan. Izvođač radova dužan je odmah obavijestiti JP Ceste FBiH i lokalnu zajednicu nakon što se neočekivan slučaj dogodio, putem telefona +387 33 250 370 ili putem e-mail adrese na internet stranici JP Ceste FBiH: <http://www.jpcfbih.ba/ba/kontakti/kontakti.shtml>.

Izvještaji izvođača radova JP Ceste FBiH treba da sadrže spisak i opis izvršenih aktivnosti, kao i preporuke i planirane buduće aktivnosti i mjere zaštite.

9.2.2. Nadzorni inžinjer- JP Ceste FBiH

Nadzorni inžinjer priprema Izvještaj o usklađenosti sa ESMP-om u obliku mjesecnog izvještaja o napretku i dostavlja ga JP Ceste FBiH na lokalnom jeziku (B/H/S i na engleskom), u analognom i digitalnom obliku.)

9.2.3. JP Ceste FBiH- Svjetska banka

JP Ceste FBiH će pripremiti godišnje izvještaje o zdravlju i sigurnosti životne sredine (AEHS), uključujući indikatore monitoringa i izvještaje o implementaciji njihovih zahtjeva prema ESMP-u i dostaviti ih Svjetskoj banci na razmatranje.

JP Ceste FBiH će pripremiti mjesecne izvještaje o napretku i dostaviti ih Svjetskoj banci.

U slučajevima nezgoda većih razmjera ili smrti na gradilištu, JP Ceste FBiH će odmah obavijestiti Svjetsku banku o tome.

10.JAVNA RASPRAVA I OBJAVA INFORMACIJA

10.1. JAVNA RASPRAVA

Javna rasprava na temu ESMP-a biće organizirana u Bihaću nakon što Svjetska banka i JP Ceste FBiH odobre nacrt ESMP-a.

Održavanje javne rasprave će biti objavljeno u lokalnim novinama, na internet stranici općine, na oglasnoj ploči općine i na internet stranici JP Ceste FBiH, najmanje 15 dana prije datuma određenog za raspravu.

Zapisnik o javnoj raspravi, odnosno pritužbama predstavljenim na javnoj raspravi, evidentiraće se u Registru pritužbi, a mišljenja i prijedlozi javnosti uključuju se u završni ESMP. Javna rasprava se održava prije početka radova, ali kada se izdaju dokumenti za ponude. Kao rezultat toga, ESMP se priprema nakon početka postupka nabavke radova.

Nakon javne rasprave dokumenti se ponovo objavljaju.

10.2. OBJAVA INFORMACIJA

Nacrt ESMP-a biće dostupan na internet stranici JP Ceste (www.jpcfbih.ba) na lokalnom jeziku i na internet stranici Svjetske banke na engleskom jeziku. Tokom procesa javne rasprave zainteresovana javnost će dobiti sve informacije u vezi sa projektom, uključujući socijalna i okolišna pitanja.

Tokom građevinskih radova izvođač će mjesечно dostavljati informacije JP Ceste FBiH o procesu rada koji će biti objavljen na internet stranicama JP Ceste FBiH i BHAMK-a (Auto-savez BiH) u vezi sa privremenim režimom odvijanja saobraćaja.

Dinamički plan radova radova i eventualne izmjene plana objaviti će se dvije sedmice prije početka radova na internet stranici JP Ceste FBiH kao i u lokalnim novinama, radio i televizijskim stanicama. Dinamički plan će pružiti informacije o početku i kraju radova, što

može uticati na pogodjene grupe (u smislu izmjene saobraćaja/ vode/ režima snabdijevanja električnom energijom, prilaza, buke i prašine zbog građevinskih radova).

10.2.1. Mehanizam za pritužbe

Osim institucionalno dostupnog redovnog i vanrednog pravnog lijeka i postojećih institucija, JP Ceste FBiH će osigurati i formirati poseban Mehanizam za rješavanje pritužbi u saradnji i sudjelovanju općina pod čijim se administrativnim nadležnostima vrši projekat, u ovom slučaju sa Gradom Bihaćem.

Mehanizam za rješavanje pritužbi kreiran za ovaj projekat realizira se preko **Centralne komisije za registar pritužbi (CFD)** na nivou agencije implementatora tj. JP Ceste FBiH, koja će služiti i kao informativni centar na nivou projekta i mehanizam za pritužbe, dostupan onima na koje utječe implementacija svih podkomponenata projekta. CFD će služiti osobama pogođenim direktno ili indirektno građevinskim radovima.

Formular za pritužbe (Prilog 1.) će biti dostupan u gradskoj upravi, na gradilištu i u kancelarijama JP Ceste FBiH i biće dostupan za preuzimanje na internet stranici JP Ceste FBiH (www.jpcfbih.ba) i internet stranici grada.

Pritužba se može prijaviti pismenim putem kod izvođača radova na gradilištu, kao i u kancelarijama izvođača. Izvođač radova je obavezan da podnese Formular za registraciju pritužbe, objasni mehanizam za pritužbe građaninu i popunjeno obrazac za pritužbe proslijedi Centralnoj komisiji za registar pritužbi u JP Ceste FBiH. Pritužba se takođe može popuniti u JP Ceste FBiH, telefonom, telefaksom i putem e-pošte na naznačenu e-mail adresu zalbena@jpcfbih.ba, ili dostaviti putem pošte na adresu Terezija 54, 71000 Sarajevo.

Također, JP Ceste je pokrenulo web aplikaciju za rješavanje pritužbi kojoj možete pristupiti putem sljedećeg linka: <http://frs.jpcfbih.ba/frs/main/>

Informativni letak u vezi sa mehanizmom za pritužbe biće dostupan na gradilištu u svaku dobu, bilo da je gradilište zatvoreno ili otvoreno. Informativni letak će se plastificirati i postaviti na informativnoj ploči gradilišta da bude dostupan korisnicima u svakom trenutku.

Svi podnosioci pritužbe će biti arhivirani u registar i biće im dodijeljen broj, te će primitak istih biti potvrđen u roku od 3 radna dana.

CFD će uložiti sve razumne napore kako bi pritužbu rješio nakon zaprimanja iste. Ako CFD nije u stanju da se bavi pitanjima koja su pokrenuta neposrednim ispravkama, identifikovat će se dugoročna korektivna akcija. Podnositelj pritužbe će biti obaviješten o predloženoj korektivnoj akciji i praćenju njene realizacije u roku od 14 radnih dana nakon potvrde primitka pritužbe.

Ako se konkretno pitanje pokrenuto pritužbenim postupkom ne može rješiti ili ako nije potrebno djelovanje, detaljno objašnjenje/ opravdanje će biti dato podnosiocu pritužbe zbog čega to pitanje nije adresirano. Odgovor će takođe sadržavati objašnjenje o tome kako

osoba/ organizacija koja je pokrenula pritužbu može nastaviti sa pritužbama u slučaju da odgovor nije zadovoljavajući.

U svakom trenutku, podnosioci pritužbe mogu tražiti druga pravna sredstva u skladu sa pravnim okvirom FBiH.

11. ZAHTJEVI ZA POČETAK RADOVA

Izvođač radova će uspostaviti sva potrebna bazna istraživanja prije početka radova. Osnovni podaci za monitoring uključuju podatke o kvaliteti vazduha, podatke o kvaliteti površinskih voda, podatke o kvaliteti tla, pregled lokacije za sve ugrožene i endemične vrste i druga pitanja zaštite životne sredine u zoni koridora direktnih i indirektnih uticaja. Izvođač radova je dužan da obezbjedi ova mjerena tokom i nakon završetka radova. Izvođač radova će osigurati da mjerena vrše ovlaštene institucije i da se zasnivaju na nalazima i preporukama kvalifikovanog stručnjaka.

Izvođač radova će napraviti Plan organizacije gradilišta (engl. Construction Site Organization Plan (CSOP)) koji se sastoji od:

- a. Plana implementacije ovoga ESMP-a,
- b. detaljnog Plana upravljanja otpadom (engl. Waste Management Plan (WMP))
- c. Studije o sigurnosti (uključuje Elaborat o sigurnosti na radu i Elaborat o zaštiti od vatre i eksplozija)
- d. Plana upravljanja saobraćajem (engl. Traffic Management Plan (TMP)), koji će izraditi izvođač radova prije početka radova na izgradnji.

Ove studije moraju biti urađene u skladu sa zakonodavstvom FBiH⁷, prije početka izvođenja radova, dok su zakonske obaveze Izvođača radova određene u Tenderskoj dokumentaciji i Ugovoru i zasnivaju se na odredbama ovog ESMP-a. Izvođač radova dostavlja ove studije nadzornom inžinjeru JP Cesta FBiH, stručnjacima za zaštitu okoliša i socijalne aspekte, prije početka radova, a iste moraju biti prihvaćene i odobrene prije početka radova. Zbog vremenskih ograničenja koja se odnose na objavu tendera, javne rasprave se moraju održati prije početka radova, ali nakon objave tendera za izvođenje radova, zbog čega je moguće da će ESMP koji je uključen u tenderski dokument, biti neophodno ažurirati nakon javnih rasprava. Izvođač će biti obavezan primjenjivati ažurirani ESMP.

⁷ Uredba o organizaciji gradilišta, obaveznoj dokumentaciji na gradilištu i učesnicima u građenju („Službene novine FBiH“, br. 48/09, 75/09 i 63/12)

1.1. Socijalni aspekt

- Implementacija integrisanog RAP-a
- Isplata kompenzacija u skladu sa odredbama integrisanog RAP-a prije ulaska u posjed

PRILOZI

PRILOG 1. FORMULAR ZA PRITUŽBE

	REF. BR. <i>(Popunjava službenik)</i>	
KATEGORIJA PRITUŽBE	A) pogoden eksproprijacijom	
	b) sve ostalo	
PODACI O PODNOSITELJU PRITUŽBE		
IME I PREZIME		
GODINA ROĐENJA		
SPOL	M	Ž
ADRESA		
TELEFON/ MOBITEL		
E-MAIL		
Opis incidenta <i>(Šta se desilo? Gdje? Kome? Šta je posljedica problema?)</i>		
Datum incidenta?		
<ul style="list-style-type: none"> • Pritužba na incident koji se desio jednom – Datum: _____ • Događaj koji se desio više puta (Koliko puta?) _____ • U toku (trenutni problem) 		
Šta biste željeli da se desi?		
DATUM:	POTPIS:	
OVAJ OBRAZAC VRATITI U: CENTRALNA KOMISIJA ZA REGISTAR PRITUŽBI JP CESTE FBiH Terezija 54, 71000 Sarajevo <i>Napomena: Svi primjerici vraćaju se PIU</i>		

PRILOG 2. TABELA ZA REGISTRACIJU PRIJEMA PRITUŽBI

Br.	Datum prijema	Vrsta pritužbe	Opis pritužbe	Podnositelj pritužbe		Datum potvrde o prijemu	Opis poduzetih akcija	Datum rješavanja pritužbe
				Status	Spo /			

PRILOG 3. ZASPIŠNIK SA JAVNE RASPRAVE